БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряат-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 124 (8649) | 1958 оной майн 28, среда | Сэн 20 мүнгэн

КУДАРЫН АЙМАГАЙ ЛЕНИНЭЙ, КУЙБЫШЕВАЙ НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗУУД КУКУРУЗА ТАРИЛГААЯ ДҮҮРГЭБЭ

КУКУРУЗА УРГУУЛАГШАД! Эдэнэрһээ жэшээ абагты

Совет оронойнгоо хилые хёрхоор сахигшад

Мүнөөдэр агуу Эхэ оронойнай олон түмэн ажалшад түүхэтэ ойндэрые тэмдэглэжэ байна. Совет оронойнгоо хилэ сахигша сэрэгүүдэй байгуулагдаһаар энэ үдэр эгсэ түшэн жэл болобо. Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин илаһоной һүүлээр хэдыхэн һарын үнгэрөөд байхада, 1918 оной майн 28-да бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы арадуудай инаг вождь Владимир Ильич Ленин совет оронойнгоо хилэ сахигша сэрэгүүдые байгуулха тухай декрет өөрынгөө гар табилгатайгаар гаргаһан байна.

Энэ үе соо хилээ сахигша сэрэгүүднай шэн габьяата хэрэгүүдээ оло мүнхэдхэжэ, арад зонойнгоо дунда алдаршаа, хэмгүй ехэ хүндэтэй болоо. Тингэнгүй яаха һэм. Тэдэнэй хэһэн түүхэтэ хэрэгүүд, баран мэдээжэ баатаршалгануудынь Эхэ оронойнай түүхын хуудаһанда алтан үзэгүүдээр бэшэгдэхэй бшуу.

Манай агуу Октябриин революциин болоһон сагһаа хойшо мүнөө хүрэтэр дүшэн жэл соо совет оронойнгоо ябажа гараһан замаар хилээ сахигша сэрэгүүднай хододоо хамта ябалсаа, тохёолдоһон бүхы бэрхэшээлнүүдые хамтадаа дабалжа, добтолһон бүхы дайсадые хамтадаа даралсаа. Тус сэрэгүүдэймнай баатаршалгануудые түүхын бэшэгтэнүүд тодоор гэршэлжэ үгэнэ. Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин илаһанай һүүлээр гражданска дайнай эхилхэдэ, мүн гадаадын интервенциин манайда добтолжо ороходо, Улаан Армитаяа хамта баһа хилээ сахигша сэрэгүүднай баатар ёһоор байлдаа һэмди. Тиихэдэ эдэ сэрэгүүдэймнай хараса жадада, мэргэн һомондо ниилэд олон дайсад нэрбэгдэһэн байна. Тэдэнэр түүхэтэ замаар иигэжэ эхилээд, мүнөө хүрэтэр нэрэтэй дэтэйгөөр үргэлжэлүүлһээр.

Социалистическэ Эхэ оронойнгоо нангин хилэнүүдэй ойроо хүртэшэгүй байхынь түлөө ямар байлдаан болооб, тэдээндэ бултанданьхилээ сахигша сэрэгүүднай шэн габьяатайгаар, эрэлхэг зоримгойгоор байлдалсаа.

Совет гүрэнэймнай хилые һэтэлхэ гэһэн хүсэлэнтэйгөөр Японой хархис тухай этэгээдүүдэй добтолгонуудые хэдэнтэ хэһыень мартаха аргагүй. Жэшээлэн абаад хаалһаа, Хасан нуурай хажууда, Халхын голой эрьедэ японтоной хара бузар аашануудаа гаргахадань, хилээ сахигша сэрэгүүднай тэдээндэ эгээл түрүүшын сохилто үгэһэн байна бшуу. Тиигээд саашадаа Советскэ Армиингаа сэрэгүүдтэй хамта тэдэниие үй бута сохижо, бутаржа тоборог болгоо һэн. Ойроо орошогүй совет хилыемнай эбдэхэ гэһэн дайсанай һэдэлгэ бүхэн шанга сохилто хэзээдэшье абадаг байгаа, саашадаашье абаха. Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуухэ дайнай эхилхэдэ, түгэс зэбсэгжэ бэеэрээ, добтолхоор бэлэн болоод, үнинэй хүлеэжэ байһан фашистнуудай гэнтэ дайгаар ороходонь, тэдээндэ түрүүшын сохилто үгэжэ, урдаһаань эрид шангаар тулалдаһан, хилээ сахигша сэрэгүүднай алдарта тэмсэл хэтын хэзээ мартагдахагүйл. Дайнай түрүүшын үдэрнүүдтэ дайсанай хүреэлһэн Брест городые советскэ зэбсэгтэ хүсэнүүдтэйгээ хамта хилээ сахигша сэрэгүүднай 40-өөд сүүдхэ соо гартаа барижа байха үедөө, фашистнуудта тон ехэ гээлтэ үзүүлһэн байна. Тэрэшэлэн Москва, Ленинград, Сталинград, Одесса, Севастополь городуудые хамгаалгада совет хилэ сахигшад эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуухэ дайнай үедэ хилээ сахигша сэрэгүүдэйнгээ хэһэн баатаршалгые Коммунистическэ партимнай, Советскэ правительствомнай үндэрөөр сэгнэжэ, олон баатарнуудтань Советскэ Союзай Геройн нэрэзэргэ олгоһон, хэдэн зуугаад хүниие орденууд болон медальнуудаар шагнаһан байна. Манай Забайкалидашье хилэ сахигша сэрэгэйхид шалгаржа гараһан юм. 1945 оной август һарада хархис түримхэй Япондо эсэргүү дайнай соносхогдоходо, советскэ правительствынгаа түүхэтэ энэ шиидхэбэриие Забайкалида хилэ сахигша сэрэгүүд сэдьхэлээ ханангяар угтажа абаад, самурайнуудта эсэргүүгээр баатар ёһоор байлдаһан юм. Эхэ оронойнгоо үнэн хүбүүн, коммунист, ефрейтор Виталий Козлов байлдаан соо шархатаад, дайсадта хүреэлүүлжэ, хүшэр хүндэ байдалда оробошье, патронойнгоо дууһатар дайсадые буудаад, жадаараа тулалсажа ороһон байна. Виталий Козловые самурайнууд зэрлиг муухайгаар зобоожо алаһан байгаа.

Виталий Козлов Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай 1-дэхи шатын орденоор шагнагданхай. Тэрэнэй нэрэнь частиин списогтэ мүнхөөр оруулагданхай. Тэрэнэй алба хэжэ байһан заставада Виталий Козловой нэрэ олгогдонхой. Совет хилээ хёрхоор сахидаг сэрэгэйхидэй дунда иимэ баатарнууд тон олон. Эдэмнай Коммунистическэ партиин хүмүүжүүлһэн, марксизм-ленинизмын илагдашагүй үзэл сурталаар зоригжоһон хүнүүд гээшэ бшуу.

Дайнай дүүрэһэнэй һүүлээршье хилээ сахигша сэрэгүүднай бури һонор, бури һэрэмжэтэй байха баатай болоо бшуу. Юуб гэхэдэ, арадай демократиин оронуудай бии болохо, социалистическэ лагериин эмхидэһэндэ дураа гутаһан капиталистическэ гүрэнүүдэй хархис этэгээдүүд тагнуулшад, һүйдхэлшэдые манай худар олоор эльгээхэ гэжэ хамаг бүхы хүсэ шадалаараа оролдоно ха юм. Теэд тэдэнэй хара муухай хэрэг бүтэнэгүй, бүтэхэшьегүй. Яахадааб гэбэл, Эхэ оронойнгоо нангин хилые манай сэрэгэйхид хёрхоор сахижа байна.

Хилэ сахигша сэрэгүүднай арадтаяа нягта холбоотой. Тиимэ хадаа тэдэнэр илагдашагүй ехэ хүсэтэй. Арад зомнай тэдэнэй нангин хэрэгтэ али болохоор туһалдаг. Коммунистическэ партимнай, Советскэ правительствомнай хилэ сахигша сэрэгүүд тухай үдэр бүриин анхарал оролдолго гаргана, тэдэниие коммунистическэ ёһоор, Эхэ орондоо хэзээ бүхэндэ үнэн байхаар, ушар ёһо һайн мэдэхээр хүмүүжүүлнэ. Тиимэһээ Советскэ Союзайнгаа нангин хилые тэдэнэй саашадаашье хёрхоор сахижа байхань лабтай.

Совет оронойнгоо хилые хёрхоор сахигшадые алдарта ойтойнь дашарамдуулан халуунаар амаршалая!

Туркменскэ ССР. Ашхабадска областиин олохон колхоз намар таригдаһан ячмень хуряажа эхилбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа). «Ашхабад» колхозой агроном И. В. Агеев, колхозой түрүүлэгшэ Социалистическэ Ажалай Герой А. Хангельдыев, Туркмениин Коммунистическэ партиин Ашхабадска райкомой секретарь Г. М. Саркисов ячмениин ургаса хаража байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Гектар бүриһөө 300 центнер ногоон эшэ намаа абахабди

Мяха, тоһо, һүнэй хүл бүхэндэ хүртэсын талаар ойрын жэлнүүдтэ США-е хүсэхэ гэһэн зорилгые бэелүүлгэдэ хубитаяа оруулхын түлөө манай колхозой гэшүүд эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна.

Колхозой механизаторнууд машина, техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, эртынгээ тарилгые 10 үдэрэй туршада, һайн шанартайгаар дүүргээ. Мүнөө оройн культуранууд таригдажа байнхай.

Манай колхознигууд, механизаторнууд талха тарянай үндэр ургаса ургуулхын түлөө тэмсэхын хажуугаар, адуу малдаа бардам хүрэхэ тэжээл бэлдэхын түлөө оролдоно. Энэ жэлдэ бидэ үнеэн бүридэ 10 тонно, хонин бүридэ 2 центнерһээ бага бэшэ силос дараха гэжэ шиидэнхэйбди. Колхозой һаалишад үнеэн бүриһөө 2000 литр һү һааха уялга абанхай.

Шэмэтэ тэжээл ехээр бэлдэхын зорилгоор колхоздомнай кукуруза ургуулха хоёр комплексно агрегат эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэй нэгые би хүтэлбэрилнэб.

Манай комплексно агрегадта 105 гектар кукурузын, 14 гектар шара будаагай участогууд даалгагданхай. Тэдэ участогууд һайнаар элдүүрилэгдээ. Тиихэдэ нэгэ «Беларусь» маркын трактор, ряд хоорондын элдүүрилгэ хэхэ зэр зэмсэгүүд маанадта даалгагдаа.

Кукуруза тариха участогуудаа һайнаар тэгшэлһэн, жэгдэлһэн байнабди. Тарилга эхилхын урда 5—6 үдэрэй туршада газарай хүрьһэнэй дулаасаһые хэмжэжэ, һүниндөө 8—9 градус, үдэрынь 14—15 градус дулаан болоходо кукурузаа тарижа эхилээбди. Майн 16-һаа 22 хүрэтэр 105 гектар кукуруза таригдаа.

Үндэр баян ургаса абахын тулада кукурузын үрэһэ хүрэнгые саг соонь, һайнаар бэлдэхэ гээшэ ехэ удхашанартай. Тиимэһээ бидэ үрэһээ томо жэжээрнь илгаһан байнабди. Мүн марганцовкотой холиһон уһанда дэбтээгдэжэ, сүүдхын туршада байлгагдана. Тэрэ холисодо гексохлоран, суперфосфат нэмээгдэнэ.

Дээшээ хөөрэһэн буурсагай үлэгдэлнүүдые һагшуураар шүүжэ абаха шухала. Юуб гэхэдэ, тэдэ үлэгдэлнүүд сеялкын үрэһэнэй нүхэнүүдые бүглэжэ, тарилга хэхэдэ һаалта болодог юм.

Һүүлээрнь һарабша доро гаргагдаад, нимгэнээр тараагдажа, сүүдхэ тухай хатаагдана. Үглөөдэрынь нара һалхинда шанаржуулагдана. Үрэһэнэй толгойень (зародыш) наранда галдуулхагүйн тула бэрзээнтээр гү, али мэшээгээр 1,5 часай туршада хушанабди. Тэрэнэй һүүлээр худхажа байгаад, һайса хатаанабди. Һуниндөө обоологдоно. Үрэһээ иигэжэ бэлдээд, тарилга хэнэбди.

Газарай хүрьһые хатуужуулхын, жэгдэлхын тулада сеялкэнүүдэй хойноһоо тусхай катогууд шэрэгдэнэ. Суперфосфат болон калийна дабһантай холиһон хуурай үрэһөөр туршалгын 40 гектар талмайда тарилга хэгдээ. Минеральна үтэгжүүлгые үрэһэнтэй хамта сеялкэдээ хэнэбди.

Минеральна үтэгжүүлгэдэ һайнаар һагшагдаһан элһэн (40 процент тухай) нэмэгдэнэ. Тэрэнэй ашаар сеялкын үрэһэ хаядаг аппарат һайнаар хүдэлдэг, үрэһэниинь хэлтэржэ гэмтэдэггүй юм. Тарилга хэхэдээ үрэһээ 9—10 сантиметр гүнзэгыдэ, хүрьһэнэй шииг нойтотой хубида һуулгаабди.

Ряд хоорондын элдүүрилгэ хэхэдээ томо томо буртаг үбһыень гараараа түүхэбди. Буртаг үбһэнэй элбэгээр ургаа һаа культиватораар элдүүрилхэбди. Хэрбээ хура бороо багатай, ган гасуур байгаа һаань, минеральна үтэгжүүлгэ холиһон уһатай боошхо «Беларусь» трактор дээрэ табяад, 10 сантиметр гүнзэгыдэ, ургамалай үндэһэндэ хүрэтэр нэмэлтэ тэжээл оруулхабди.

1955 ондо 0,3 гектар газарта кукуруза тарижа, тонно шахуу буурсаг абаһан байнабди. Энэ жэлдэ 0,5 гектар уһалагдадаг газарта тарилга хээд, кукурузын буурсаг абахабди. Тэрэ участогта таригдаха үрэһэн бэлдэгдэнхэй. Мүн газарынь һайнаар уһалагданхай. Ойрын үдэрнүүдтэ дахин уһалагдаха. Тэндээ майн 25-да тарижа эхилээбди.

Һайнаар элдүүрилэгдэһэн 14 гектар шэнэ газарта шара будаа таряабди. Тэрэнэй үрэһэн марганцовкотой холиһон уһанда норгогдожо таригдаа. Тиихэдээ гектар бүридэ 21 килограмм тухай үрэһэнэй хүртэхөөр тарилга хэгдээ.

Бидэ гектар бүриһөө 300 центнерһээ бага бэшэ кукурузын эшэ намаа, 30 центнер шара будаа ургуулха социалистическэ уялга абанабди. Туршалгын участогһаа 2 тонноһоо бага бэшэ буурсаг абаха зорилготойбди.

Хүршэ «Путь к коммунизму» колхозой нүхэр Д. Д. Жарниковай хүтэлбэрилдэг комплексно бригадынхидые социалистическэ мүрысөөндэ уринабди.

Г. Пепеляев, Кударын аймагай Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой кукуруза ургуулха комплексно агрегадай начальник.

З. Назимов, агрегадай тракторист.

Түрүүшын гектарнууд

БИЧУРА. (телефоноор абтаба). Ждановай нэрэмжэтэ артелиинхид энэ жэлдэ малдаа шэмэтэ тэжээл элбэгээр бэлдэхын тулада кукуруза тарижа, һайнаар ургуулха зорилготой.

Эдэ үдэрнүүдтэ колхозой тракторно-тарян ажалай бригаданууд бүхэндэ кукуруза тарижа ургуулха түсхай комплексно агрегадууд эмхидхэгдээд, тарилгаяа эхилһээр хэды хонобо. Эндэхид кукурузынгаа газарта 750 тонно наг шэбхэ гаргажа үтэгжүүлээд, түрүүшынхеэ уһалаа. Мүн горьтой аммиагай селитрэ бэлдэгдэнхэй. Колхозойхид майн 26-най мэдээгээр һайнаар элдүүрилжэ, үтэгжүүлэгдэһэн 100 гаран гектарта кукуруза таряад байна.

Д. Номинов.

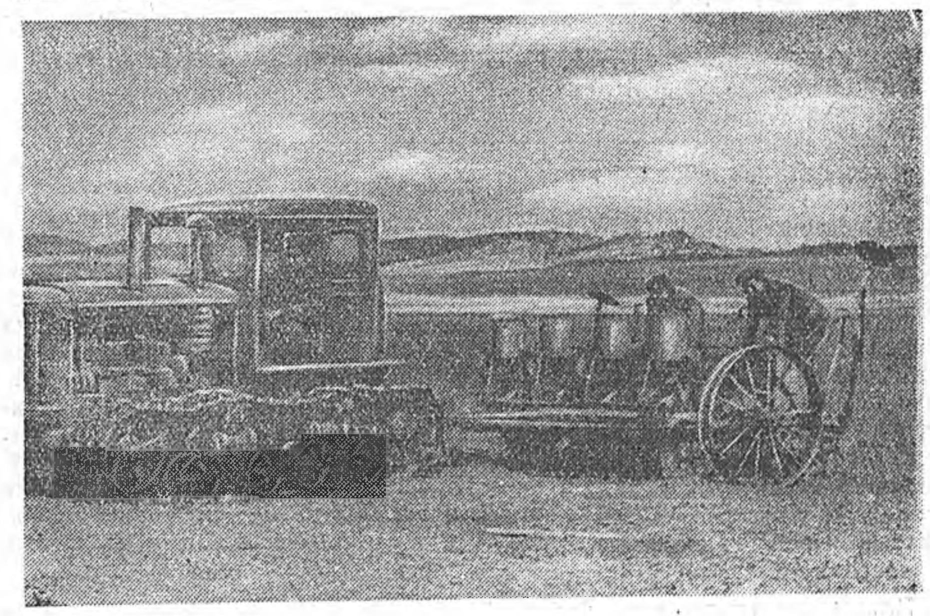
Агрегадуудай жэшээтэ ажал

КУДАРА-СОМОН. (Телефоноор абтаба). Эндэхи колхозууд аймагайнгаа Ленинэй нэрэмжэтэ артелиинхидэй үүсхэлые халуунаар дэмжэн, кукурузын үндэр баян ургаса абахын тулада тусхай комплексно агрегадуудые эмхидхээд, тарилгаяа эмхитэйгээр ябуулжа байнхай.

Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозойхид энэ жэлдэ кукурузын тарилгада һайнаар бэлдээ һэн. Үрэһээ хүсэд бэлдэжэ, томо жэжээрнь илгаад, нара һалхинда байлгажа шанаржуулаа. Мүн үрэһээ марганцовкотой уһаар угаажа, гранозан болон гексахлоран хороор хородоһон байна. Тарилгаяа майн 18-да эхилээд, түргэн дүүргэхын түлөө тэмсэн, эршэмтэйгээр ажаллаа. Мүнөө тус колхозой 1-дэхи комплексно агрегадайхид (трактористнь нүхэр Чураков, инспектор-эмхидхэгшэнь нүхэр Пепеляев) 105 га газарта кукуруза тарижа дүүргэбэ. Бүхы тарилгынгаа ехэнхиие квадратно-гнездовой аргаар таряа. Эндэхид ургасынгаа ряд хоорондохиие зундаа хоёр дахин элдүүрилхэ, 2—3 дахин һайнаар уһалха юм. Тиигэжэ энэ агрегадайхид гектар бүриһөө 300 центнерһээ доошо бэшэ ногоон эшэ набша хуряахаар шиидэнхэй.

Тэрэшэлэн Ленинэй нэрэмжэтэ артелиин комплексно агрегадууд кукурузынгаа тарилгые дүүргэжэ байна. Колхоздо бүхыдөө 400 шахуу гектар тарилга хэгдээ.

А. Громова.

Иволгын «Улаан Оронго» колхозойхид богони болзор соо 70 гектарта хартаабха тарихаар шиидээд, квадратно-гнездовой аргаар үрэһээ һуулгажа эхилээ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «СКГ-4» маркын хартаабха таридаг өөһэдынгөө машинаар тарилга хэжэ ябана.

А. Сельверовэй фото.

Хартаабха ехээр тарихамнай

Манай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз мал ажалаараа аймаг соогоо эгээ томо колхоз юм. Теэд тэжээлэй база байгуулха асуудалай үшөө шиидхэгдээгүй дээрэһээ олон толгой адуу малнай үбэлжэлгын үедэ бардам хүрэхэ тэжээлээр хангагдангүй, ашаг шэмээ ехээр гээдэг байна. Илангаяа шэмэтэ тэжээлэй дутамаг байһанһаа үбэлдөө һүн багаар һаагдана.

Һүүлэй жэлнүүдтэ колхознай хартаабха ехээр таридаг болоо. Хартаабхын тон һайн шэмэтэ тэжээл байһаниинь мэдээжэ. Манайшье колхозойхид энээниие һайн ойлгоо. Хартаабха гээшэмнай ган гасуурһаа айдаггүй, ямаршье жэлдэ һайн ургаса үгэдэг ургамал ха юм. Зүгөөр энээниие үрэжэлтэй газарта һайнаар таряад, зундаа зүбөөр харууһалха хэрэгтэй.

Мүнөө жэл манай колхоз 50 гектар хартаабха тарихаяа байна. Ерэхэ намар багаарнь бодоходо 6000 центнер хартаабха абаха байнабди. Энэ хадаа колхоздомнай тон ехэ шэмэтэ тэжээл болохо гээшэл.

Урда жэлнүүдтэ газараа муугаар элдүүрилһэн, тарилга, хуряалгаяа шанаргүйгөөр хэһэн, ургасынгаа хойноһоо харууһа һайнаар эмхидхээгүй дээрэһээ хартаабхын үндэр ургаса абадаггүй һэмди. МТС колхоз хоёр бэе бэедээ хаялсаад, хүдэлмэреэ шанар муутайгаар хэдэг һэн. Харин мүнөө колхознай өөрын машина, тракторта боложо, түрүүшын үдэрнүүдһээ хүдэлмэримнай эбтэй эмхитэйгээр ябуулагдажа байна.

Нэгэ пропашной трактор манай звеногой газар элдүүрилнэ. Хартаабха һуулгаха сеялкэ, хартаабха малтаха комбайн бии. Мүнөө хабар газараа һайнаар үтэгжүүлээбди, үрэһэ хүрэнгээ гүйсэд бэлдээбди.

Тарилгаяа майн 25-һаа эхилээд, июниин 1 болотор дүүргэхээр хараалнабди. Мүнөө манай звеногойхид механизаторнуудтайгаа хамта ажаллажа, ерэхэ намар хартаабха болон овощиин үндэр ургаса абахын түлөө эршэтэйгээр тэмсэжэ байна.

Б. Ц. Ламуев, колхозой звеньевод.

Баргажан.

Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэ дээрэ

Кукурузын буртаг үбһэнтэй химическэ аргаар тэмсэхэ тухай

Буртаг үбһэ ногоотой кукурузын полидо хоро сүршэхэдэ уданшьегүй бог үбһэн хосоржо, кукурузын эшэнүүд һэргэжэ захалдаг. Гербицид гэжэ хорон иимэ онсо шанартай. Энэ хадаа зарим ургамалда ямаршье хоро хүргэхэгүй аад, заримыень үхүүлдэг байна. Һүүлэй үедэ энэ хорон жэл ерэхэ бүри хаа хаанагүй үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо. Кукурузын полидо энэ хоро сүршэлгые хайшан гэжэ оньһожоруулһан дүршэл тухайгаа Хүдөө ажахые механизацилха бүхэсоюзна институдай Армавирай туршалгын станциин научна хүдэлмэрилэгшэ Ф. Фанфарони выставкэдэ ерэһэн экскурсантнуудта һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэбэ.

Энэ станци үнинэй дэлгэрэнхэй «2,4 Д» гэжэ хоро хэрэглэдэг юм. Химическэ промышленность тэрэниие хуурайгаар, гурилдал адляар гаргадаг. Харин энэ хорые хуурай зандань бэшэ, уһанда холёод, поли дээгүүр сүшэрхэдэ һайн байдаг юм.

Буртаг ногоонуудай хэр үсхэнөөр, хэр үндэрөөр ургаһаниинь харалсагдажа, гектар газарта 0,25 килограммһаа 4 килограмм хүрэтэр хорон оруулагдадаг. Мана татуулан сүршэгдэжэ байһан энэ хороной дуһал буртаг ногооной нэгэ тээнь тудаал һаа, саашаа бүхы бэеэрнь дамжажа, хосороодог байна. Самолёдоор сүршүүлхэдэл энэ хорон нэгэ жэгдээр тараагдадаг байха юм. Зүгөөр, иигэжэ самолёдоор сүршэхэдэ һалхитай байбал заримдаа километр шахуу газарта шэнгэн хорон туугдажа, ондоо ургамалнуудтай тарилгада хоро хүргэжэ болохо. Мүнөө бии байгаа машинанууд ургамалай орой руу сүршэхөөр түхеэрэгдэнхэй. Тиимэһээ кукурузын ехэ набша намаануудай доронь байһан буртаг ногоонуудта хорон сүршэгдэнгүй үлэшэдэг байна.

Энэ ушарые хараадаа абажа, станциинхид «КРН-4,2» маркын тракторна культиваторта тодхохо тусхай түхеэрэлгэ зохёогоо. Тиигэжэ доогуур байһан буртаг ногоонуудта оньһон аргаар хорон сүршэгдэнэ. Культиваторай анзаһануудай хоорондо хоро сүршэдэг хоёр хоёр түхеэрэлтэ байдаг. Энээнэй ашаар кукурузын ряд бүхэн тракторна культиваторай нэгэ удаа гаралганда хоёр хажуугаараа доогуур хородогдоно.

Тиихэдэ ряд хоорондын газарай буртаг ногоонууд культиваторай анзаһанда орожо, анзаһанда абтахагүйгөөр кукурузын эшэнүүдтэ дүтэ ургаһан ногоонууд хорондо дайрагдажа, хосордог байна бшуу. Иигэжэ хажууһаань, дүтэһөө хоро сүршүүлхэдэ, буртаг ногоон бүхэндэ дуһалнууд тудажа, кукурузын поли элдэб буртаг үбһэнүүдһээ түргэнөөр сэбэрлэгдэдэг.

Научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаанууд бусадшье олон туршалгануудые хээ. Кукурузын үрэһэ һуулгаһанай һүүлдэ гурба—дүрбэ хоноод, эшэнүүдэйнь газарһаа үшөө гараадүй байхада, хоро сүршэжэ туршагдаа. Иигэхэдэ газарай хүрьһэндэ хорон шэнгэжэ, буртаг ногооной нарай эшэнүүд дары хосордог байба. Мүн энэ хорые минеральна үтэгжүүлгэнүүдтэй—аммиагай селитрэтэй хамта газарай хүрьһэндэ оруулхада һайн үрэ дүн харуулба. «2,4 Д» гэжэ хороной хүсые селитрэ улам шангадхадаг байгаа.

Армавирай станциһаа абаһан тайлбаритай зурагаар олохон ажахынууд культиваторнуудта иимэ түхеэрэлгэ тодхонхой. (ТАСС).

Хабарай тарилгын ябаса тухай

1958 оной майн 25-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймаг	Хабарай культурануудай таригдаһаниинь	Тэжээлэй культурануудай таригдаһаниинь	Кукурузын таригдаһаниинь
Б.-Кударын	76,9	22,7	—
Баргажанай	49,8	20,6	0,4
Баунтын	17,4	—	—
Бичурын	80,2	31,1	21,4
Зэдын	65,8	12,0	21,6
Яруунын	58,5	6,4	—
Заиграйн	67,8	20,1	13,3
Закаменай	60,3	23,5	—
Иволгын	75,3	26,8	23,3
Кабанскын	70,8	15,6	—
Хэжэнгын	70,9	24,7	6,3
Кударын	70,5	30,1	63,2
Курумканай	56,2	19,7	—
Кяхтын	65,5	27,4	62,9
Мухаршэбэрй	74,5	16,1	15,9
Ахын	—	—	—
Прибайкальска	66,1	25,0	1,3
Хойто-Байгалай	—	—	—
Сэлэнгын	65,3	20,0	21,4
Тарбагатайн	82,3	30,4	20,2
Ториин	72,2	15,5	23,2
Түнхэнэй	73,0	36,1	1,9
Хориин	69,2	19,7	11,0

Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй Политическэ консультативна комитедэй зүблөөн

Хани барисаатай, харилсаа холбоотой, харилсан туһалалсадаг байха тухай Варшавска договорто хабаадаһан гүрэнүүдэй Политическэ консультативна комитедэй зүблөөн майн 24-дэ, Москвада болобо.

Энэ зүблөөндэ Албаниин, Болгариин, Венгриин, Германска Демократическа Республикын, Польшын, Румыниин, СССР-эй, Чехословакиин түлөөлэгшэд, тэрэшэлэн Хитадай Арадай Республикын адаглан харагшад хабаадаа гэжэ коммюникэ дотор хэлэгдэнэ.

Комитедэй заседанинуудые Болгариин Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Антон Югов хүтэлбэрилөө.

Зүблөөндэ хабаадагшад уласхоорондын мүнөөнэй байдал тухай һанал бодолоо зүбшэн хэлсэбэ. Уласхоорондын байдалые сэгнэлгын талаар, мүн арадуудай эб найрамдал, аюулгүй байдал сахихын түлөө тэмсэхэ зорилгонуудай талаар зүблөөндэ хабаадаһан социалистическэ оронуудай нэгэн һаналтай байһан тухайда комитет ханангяар тэмдэглэнэ.

Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй декларациие Политическэ консультативна комитет нэгэн дуугаар баталан абаад, тэрээндээ майн 24-дэ Мехмет Шеху, Антон Югов, Янош Кадар, Отто Гротеволь, Юзеф Циранкевич, Стойка Киву, Н. С. Хрущев болон Вильям Широкий гэгшэд гар табиба.

Эдэ оронуудай зэбсэгтэ хүсэнүүдые дахинаа хороохо тухай, Румыниин газар дээрэһээ советскэ сэрэгүүдые гаргаха тухай Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главна командалагша, Советскэ Союзай Маршал Коневой элидхэлые комитет соносоһон байна.

Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй, НАТО-гэй гэшүүд гүрэнүүдэй хоорондоо добтололсохогүй тухай пакт баталха дурадхалтайгаар НАТО-гэй гэшүүд гүрэнүүдтэ хандаха гэһэн шиидхэбэри комитет баталан абаба.

Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй декларацида гар табилга майн 24-дэ болоо.

Өөрынгөө зэбсэгтэ хүсэнүүдые энээнэй урда тээ нилээд ехээр хорооһонһоо гадна, 1958 он дотор тэдэ хүсэнүүдээ үшөө 119 мянган хүнөөр хороохо гэжэ Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй шиидэһэн тухайда деклараци соо хэлэгдэнэ. Тиигэжэ эдэ оронууд 1958 он дотор өөһэдынгөө зэбсэгтэ хүсэнүүдые 419 мянган хүнөөр хороохо болоно. США, Англи, Франци болон НАТО-до хамаатай бусад оронууд зэбсэгтэ хүсэнүүдээ, буу зэбсэгүүдээ хороохо хэмжээ баһал абаха бэзэ гэһэн найдабари деклараци дотор мэдүүлэгдэнэ.

Варшавска договорой үндэһөөр байлгаһан советскэ сэрэгүүдые Румыниин газар дээрэһээ ойрын сагта гаргаха тухай Советскэ Союзай правительствын, Румыниин правительствотай зүбшэжэ, оруулһан дурадхалые зүблөөндэ хабаадагшад һайшааба.

Тэрэшэлэн Венгридэ байһан советскэ сэрэгүүдһээ 1958 ондо үшөө нэгэ дивизиие хороожо, Венгриин газар дээрэһээ гаргаха гэһэн СССР-эй правительствын шиидхэбэри мүн лэ һайшаагдаа.

Колониальна дулдыдалгаһаа сүлөөрһэн Азиин, Африкын олонхи оронууд, бүхы дэлхэйн арад зон, ниитын нүлөө ехэтэй бүлэгүүд, олохон партинууд болон профсоюзууд, эрдэм, соёлой ажал-ябуулагшад, шажанай хэрэг эрхилэгшэд, политическэ элдэб үзэл бодолтой хүнүүд эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэжэ байна. Нейтралитедэй политика баримталдаг гүрэнүүдшье эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ туһа хүргэлсэнэ.

Уласхоорондын байдалай хүгжэлтэһөө харахада, Варшавска договор харьяата гүрэнүүдтэхи арадуудай аюулгүй, бэеэ дааһан байдалые найдамтайгаар сахин хамгаалхаһаа гадна, мүн баруун гүрэнүүдэй, түрүүшын ээлжээндэ Хойто-атлантическа нүхэсэлдэ ороһон сэрэгэй бүлэглэлнүүдэй дайсан харша ябуулгые һуларуулха хүсэтэ хэмжээн болоһониинь дахинаа тодороо. НАТО-до хабаатай зарим гүрэнүүд энэ бүлэглэл байгуулһан гол гүрэнүүдэй атомна дайнда бэлдэхэ гэһэн хараа бодолой, атомна зэбсэгтэ нааданхай шэнгеэр хандадаг ябадалай ямар юумэндэ хүргэхэ байһые мэдэрэн, бэшэнһээ һэргэг хараа бодол баримталжа байһыень зүблөөндэ хабаадагшад ханангяар тэмдэглэбэ. Уласхоорондын түгшүүрилтэй шанга байдалые (илангаяа Европодо) һуларуулха хэрэгтэ тэрэнэйнь зарим тэды туһа нэмэри болохо байһан дамжаггүй.

ООН-эй үүргэ тухай хэлэхэ зуураа, Варшавска договорто хабаатай оронууд Уставай даалгаһан үүргые ООН-эй амжалтатайгаар дүүргэхынь тулада шухала юумэ хээ, саашадаашье хэхэ байха гэжэ деклараци дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Ондоо оронуудта добтолхо, бусадай газар дайдые эзэмдэхэ ябадал үүсхэхээр шалтагаан Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдтэ, Азиин социалистическэ гүрэнүүдтэ байхагүй, байха ёһошьегүй гэжэ деклараци соносхоно.

Эзэрхэг түримхэй бүлэглэл болоһон НАТО-до хабаатай гол гүрэнүүдэй зүгһөө уласхоорондын байдалые улам хурсадхаха, атомна дайнда бэлдэхэ хараа бодол баримталдаг байһыень Варшавска договорто гар табиһан оронууд эрид шууд буруушаана. Европодо, мүн дэлхэйн ондоошье оронуудта түгшүүрилтэй шанга болонхой байдалые бүри муудуулхаар ямаршье алхам энэ харюусалгатай үедэ хэхэгүйе уряалан, Хойто-атлантическа союзай харьяата оронуудай правительствонуудта Варшавска договорой оронууд хандана.

Варшавска договорто хабаатай бүхы оронууд 1955 онһоо хойшо өөһэдынгөө зэбсэгтэ хүсэнүүдһээ 2 миллион 477 мянган хүниие хорооогоод, мүн буу зэбсэг, сэрэгэй-техническэ хэрэгсэлнүүд, оборонын хэрэгтэ зорюулагдадаг гаргашануудаа хорооогоод байхадань, харин НАТО-гэй харьяата оронууд өөһэдынгөө сэрэгүүдые, сэрэгэйнгээ бюджедүүдые бүри ехэ болгожо, буу зэбсэг үшөө ехээр бэлдэжэ байна гэжэ деклараци дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ. Варшавска договорой организацида хабаададаг гүрэн — Советскэ Союз лэ ядерна зэбсэгтэй гурбан гүрэнэй дундаһаа бүхы түхэлэй атомна, водородно зэбсэг туршан тэһэлхэ ябадал болиулха шиидхэбэри түрүүлэн гаргажа, агууехэ энэрхы сэдьхэлтэй хэмжээ абаһандань зүблөөндэ хабаадагшад омогорхоно. Энэ түүхэтэ ехэ удхашанартай, арюун һайхан алхамынь бүхы хүн түрэлтэниие һүреэтэ атомна дайнай аюулһаа эсэслэн абарха зам нээжэ үгэхэ байна.

Арадай Хитад ороной жэшээгээр Америкын Холбоото Штадууд Урда Корейһээ өөрынгөө сэрэгүүдые гаргаа, тэндэхи өөрынгөө сэрэгэй бүхы базануудые усадхаа һаа, Алас Дурна зүгтэ эб найрамдал бэхижүүлхэ, Корейдэ хамаатай асуудал гуримшуулан шиидхэхэ хэрэгтэ бага бэшэ туһа нэмэри болохо бэлэй гэжэ деклараци дотор хэлэгдэнэ.

Гүрэнүүдэй ахамад тушаалтадай зүблөөнэй хэлсэхэ зүйлдэ оруулая гэжэ советскэ талаһаа дурадхаһан асуудалнуудые шиидхээд байбал, оршон байдалые һайжаруулха, Европодо аюулгүй байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһа дүхэм болохо, бэе бэедээ этигэлсэдэггүй ябадал зайсуулхада туһалха һэн гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад мэдүүлнэ. ГДР, ФРГ, Польша болон Чехословакиие оруулалсан, Европын тэг дунда атомна, водородно, ракетнэ зэбсэггүй зоно бии болголгые манай оронуудай арадууд шухалада тоолоно гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад мэдүүлнэ. Атомна зэбсэггүй зонодохи гуримые хүндэлхэ, тус зонодо хабаатай гүрэнүүдэй территориие атомна, водородно, ракетнэ зэбсэг хэрэглэхэ ябадалһаа сүлөөлэгдэһэн дайда гэжэ хараха уялга Советскэ Союзай даажа абахаар бэлэн байһые энэ деклараци һайшаана. Гэхэ зуура, Европоһоо ондоо тээхи гүрэнэй— США-гэй правительство Европын тэг дунда атомна зэбсэггүй зоно бии болгохо тухай дурадхалда харшаар хандахаһаа гадна, мүн баһа гүрэнүүдэй ахамад тушаалтадай зүблөөнэй үзэмжэдэ энэ дурадхал табилгые бэрхэтэй болгохын тула НАТО-до хабаатай европейскэ союзнигуудаа баадхаха һанаашалга гаргаһаниинь гэмшэлтэй байна.

Зүүн Европын оронуудтахи байдал тухай асуудал гэдэгые зүбшэн хэлсэхэ гэһэн эрилтэ сүлөөтэ гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ һэнгэргүйгөөр хабаадаха гэһэн ааша, уласхоорондын эрхэдэ, ООН-эй Уставта огто таарахагүй ябуулга болохо гэжэ тоолоод, зүблөөндэ хабаадагшад эрид шууд буруушаана.

Ахамад тушаалтадай зүблөөе олон ороной хабаадалгатайгаар зарлаха гэхэдэ баруун гүрэнүүдэй дурагүй байһан туладань, үгэеэ ойлголсохо талые бодожо, тус зүблөөндэ НАТО-гэй бүхы гэшүүд гүрэнүүдэй, мүн Варшавска договорто гар табиһан гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд заабол хабаадаха һэн гэнгүй, харин Хойто-атлантическа пактын, Варшавска договорой гурбаад, дүрбөөд оронуудай хабаадаашье һаань болохо гэжэ Варшавска договорто хабаатай оронуудай правительствонууд зүбшөөрхэ байна.

Тиимэһээ Варшавска договорто гар табиһан оронуудай үмэнэһөө эгээн дээдэ зэргын зүблөөндэ хабаадахыень Советскэ Союзые, Польско Арадай Республикые, Чехословацка Республикые (Румынска Арадай Республикые) түлөөлнэ.

Гүрэнүүдэй хоёр гол бүлэглэлэй хоорондо зүрилдөөнэй гараа һаань зөөлэрүүлэн заһаруулха, зүришэлдөөе сэрэгэй тулалдаан болотороо һүжэрөөхэ ябадал тохёолдуулхагүйн тула һэргылхэ хэмжээнүүдые абаха шухала гэжэ тоолоод, Варшавска договорто, мүн НАТО-до хабаатай оронуудай хоорондо добтололсохогүй тухай пакт баталхые энэ зүблөөндэ хабаадагшад дурадхана.

Зүблөөндэ хабаадагшадай һайшааһан пактын проект соо хоёр талаһаа иимэ уялгануудые абахаар хараалагдана гэбэл: бэе бэедээ эсэргүүгээр хүсэ хэрэглэхэгүй гү, али хүсэ хэрэглэхэ заналта хэхэгүй; дотоодынгоо хэрэгүүдтэ ямараашье хамааралсаха ябадалһаа бэеэ бариха, хоорондонь гаража магад арсалдаатай асуудалнуудые имагтал эбэй аргаар, үгэеэ ойлголсожо, үнэн зүб ёһоор, хабаатай талануудай хоорондо хэлсээ хэхэ зэргээр шиидхэхэ; Европодо аюул ушаруулжа боломоор оршон байдалай тохёолдоо һаань, зүбшэн хэлсэдэг байха.

Бэе бэедээ добтололсохогүй тухай пакт баталха гэһэн һанал бодолые Англиин правительствын зүйтэйдэ тоолоһониинь (энээн тухайда Англиин премьер-министр г-н Макмиллан тээсгэн мэдүүлһэн юм) болохотой ушар гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад тэмдэглэбэ.

Пакт баталха тухай асуудалаар НАТО-до хабаатай оронуудай түлөөлэгшэдтэй һанал бодолоо зүбшэн хэлсэхын тула өөһэдынгөө түлөөлэгшэдые хэзээшье томилхоор бэлэн байһан тухайдаа Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүд мэдүүлнэ. Тиимэ зүбшэн хэлсэлгэ тон һаяар, дээдэ зэргын зүблөөнэй урда тээ зарлагдажа болохо байгаа. Тиигээ һаа, пакт баталха тухай шиидхэбэри тэрэ зүблөөн дээрэ эсэслэн абалгые хүнгэдхэхэ һэн.

Эб найрамдалай хэрэг саг үргэлжэ хамгаалха, шэнэ дайнай аюулые зайсуулхын түлөө тэмсэхын тула оролдолго гаргахабди гэжэ энэ зүблөөндэ түлөөлэгдэһэн гүрэнүүд мэдүүлнэ. Европомнай дайн байлдаанай газар болохоёо болихо ёһотой, Европомнай эб найрамдалай, энхэ түбшэн, аюулгүй байдалтай нютаг боложо шадаха, болохо ёһотойшье байна. Дайн зайлашагүй болохо бэшэ юм, дайе болиулжа шадагдаха байха. Арадуудай хүсэлэлгэ оролдолгоёо нэгэдхээд байбал, эб найрамдалай хамгаалагдажа, батадхагдажа шадагдахань лабтай.

Варшавска договорой Политическэ консультативна комитедэй зүблөөн дээрэ советскэ делегациие толгойлогшо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэ

Варшавска договорой Политическэ консультативна комитедэй Москвада болоһон зүблөөн дээрэ советскэ делегациие толгойлогшо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев үгэ хэлээ. Тиихэдээ Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүдээ нэгэ талаһаа саашадань хороохо шухала гэжэ зүблөөн тоолоод, мүн иимэ хороолго хэхэ уряатайгаар Хойто-атлантическа союзай гэшүүн гүрэнүүдтэ хандаха бэзэ гэһэн дурадхал тэрэ оруулһан байна.

Варшавска договорой ёһоор. Румыниин газар дээрэ байһан советскэ сэрэгүүдые гаргаха тухай асуудал зүблөөнэй үзэмжэдэ Советскэ правительство табиһан байна. Энэнь уласхоорондын түгшүүрилтэ шанга байдал һуларуулха баһа нэгэн хэмжээ-ябуулга болохо байна бшуу. Энэ алхам хариин оронуудай зэбсэгтэ хүсэнүүдые ондоо гүрэнүүдэй газар дээрэһээ гаргаха хэрэгтэ эхи табижа болохо байна.

Хойто-атлантическа бүлэгтэ хабаададаг гүрэнүүдэй, Варшавска договорой организацида ородог гүрэнүүдэй хоорондо бэе бэедээ добтолон оролсохогүй тухай хэлсээ баталха дурадхалтайгаар Хойто-атлантическа бүлэгтэ ородог гүрэнүүдтэ Варшавска договорой политическэ консультативна комитедэй зүблөөндэ хабаадагшадай хандаха тухай Советскэ правительство дурадхал оруулаа. Энэ дурадхалһаа уламжалан гараха асуудалнуудаар дары түргэнөөр һанамжаяа мэдэлсэжэ болохо юм.

Буу зэбсэг бүри ехээр бүтээхэ шэнэ түсэбүүдые зохёохын тулада бидэнэр эндэ суглараа бэшэбди гэжэ нүхэр Хрущев онсолон тэмдэглээ. Манай оронуудай аюулгүй байдал хангаха, эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһалха гэһэн лэ зорилгоор баталагдаһан Варшавска договор НАТО-до, баруун оронуудай сэрэгэй эзэрхэг түримхэй бусад бүлэгүүдтэ орходоо тад ондоо юм. Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүд хэн нэгэндэ добтолон орохые хэзээдэшье һанаашалаагүй юм, һанаашалнашьегүй. Тиихэтэй хамта, Н. С. Хрущев иигэжэ хэлээ: «Социалистическэ оронуудта эсэргүү дай һүжэрөөгөө һаань, тэрэнь имагтал нэгэ юумэндэ—эзэрхэг түримхэйшүүлэй хосорон һалаха ябадалда хүргэжэ болохо гэжэ «хүсэ баримталха» политика бэелүүлдэг гүрэнүүдэй правительствонууд хододоо мэдэдэг болог лэ».

Һүүлшын хоёр жэлэй гол үрэ дүн юуб гэхэдэ, социалистическэ лагериин оронуудай хүсэ шадал саашадаа ургаа, улам нягта жагсаалтай болоо, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хүсэнүүд бэхижээ гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ мэдүүлээ.

Эб найрамдалай түлөө, шэнэ дайнай һүжэрхэ аюулые зайсуулхын түлөө, энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха, һайнаар харилсан ажаллаха гол ёһонуудта үндэһэлэн, гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа тогтоохын түлөө оролдосотойгоор тэмсэхэ гээшэ мүнөө үеын гол зорилго болоно гэжэ нүхэр Хрущев онсолон тэмдэглэбэ.

Ерээдүйн дайе эзэрхэг түримхэйшүүлэй һүжэрөөгөө гээшэ һаань, хүн түрэлтэнэй түүхэдэ үзэгдөөгүй, эгээн лэ һандарал ехэтэй дайн болохо байна, юуб гэхэдэ энэ дайн атомна дайн болохогүй гэһэн ямаршье найдабари үгы бшуу гэжэ Н. С. Хрущев тэмдэглэбэ. Гэхэ зуура, «хүсэ баримталха» политикынгаа элитээр буруу һүрэжэ байбашье, империалистическэ гүрэнүүдэй нүлөө ехэтэй хүнүүд сэрэгэй бэлэдхэл яаралтайгаар хэнэ, тиихэдээ ядерна болон ракетнэ зэбсэг хэрэглэн дай хэхэ бэлэдхэл элитээр ябуулжа байна гэжэ Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ хэлэһэн байна.

Эгээл дээдэ тушаалтадай зүблөө зарлаха асуудалаар баруун гүрэнүүдэй баримталдаг хараа бодолһоо мэдэхэдэ, эдэ гүрэнүүдэй засагаа барижа байһан хүнүүд уласхоорондын шанга байдал һуларуулха дурагүй байжа, «хүйтэн дай» үргэлжэлүүлхэ политикаяа баримталһаар. Иимэ зүблөө түргэнөөр зарлахын тулада Советскэ правительство хэдэ хэдэн асуудалаар баруун гүрэнүүдэй хүсэл һанамжые хүлеэжэ абаһан байгаа. Зүгөөр правительствонуудые толгойлогшонорой хабаадалгатай зүблөө зарлуулхагүйн тулада баруун гүрэнүүдэй правительствонууд мүнөө шэнэ шалтаг бэдэржэл байна гээшэ ха гээд Н. С. Хрущев заагаа.

Хэлсээ хэлгые унжагайруулха зуураа, баруун гүрэнүүд яаралтайгаар сэрэгэй бэлэдхэл хэнэ, энэ зорилгоор сэрэгэй элдэб бүлэгүүдэй—НАТО, СЕАТО болон Багдадска хэлсээндэ ородог гүрэнүүдэй хэдэн зүблөө үнгэргэһэн байна. Уласхоорондын түгшүүрилтэ байдал һуларуулха дурагүйшүүл арад зониие мэхэлэн, оршон байдалые шангадуулаад, дээдэ тушаалтадай зүблөө зарлаха хэрэгтэ һаад ушаруулха гү, али тэрэниие хүсэд буруутуулха гэжэ оролдоно гээд советскэ делегациие толгойлогшо хэлээ.

Правительствонуудые толгойлогшонорой зүблөөн дээрэ хэлсэхые бидэнэй дурадхаһан асуудалнууд һайн мэдээжэ юм. Эдэ асуудалнууд ажабайдал дээрэһээ эли тодо боложо гараһан байна. Эдэ дурадхалнуудай алинииншье уласхоорондын харилсаанай шангадалгые һуларуулгада туһалха зорилготой юм. Хэрбээ баруун гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд зүблөөндэ наринаар бэлэдхэхэ шухала гэжэ шалтаг баряад, Зүүн Европын оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахын тулада эдэ оронуудтахи байдал тухай асуудал гү, али баруун гүрэнүүдэй һанаашаар Германиие нэгэдүүлхэ тухай асуудал гэхэ мэтые Советскэ Союзай хаража үзэлсэхыень баадхаха хүсэлэнтэй байгаа гээшэ һаань, зүблөөндэ иигэжэ «бэлэдхэхэ» саг дууһахагүй, юуб гэхэдэ, иимэ шиидхэбэри абахые Советскэ Союз хэзээдэшье, ямаршье эрхэ байдалда зүбшөөхэгүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Советскэ Союз, бусад социалистическэ оронууд хадаа капиталистическэ оронуудта муу юумэ хэхээр бэшэ, мүн социалистическэ оронуудта гай түбэг татахаар бэшэ асуудалнуудые дээдэ тушаалтадай зүблөөн дээрэ хаража үзэхые дурадхаһан байна. Энэ хадаа эгээн лэ шухала үндэһэ һуури болохо, тиигэжэ хандахада дээдэ тушаалтадай зүблөөн урагшатай байжа болохо гээд Н. С. Хрущев заагаа.

Дээдэ тушаалтадай зүблөөн хадаа Европодо атомна, водородно болон ракетнэ зэбсэггүй зоно байгуулха тухай Польшын Арадай Республикын дурадхалда тон ехэ анхарал хандуулха ёһотой гэжэ Н. С. Хрущев зааба. Дурсагдаһан зонын байгуулагдаа һаа, Советскэ Союз энэ зонын газар дээрэ юрын буу зэбсэгээр булюу байдалтай болошохо гэжэ баруун гүрэнүүд айдаг байгаа гээшэ һаа, Германиин, европейскэ ондоошье гүрэнүүдэй газар дээрэ байдаг хариин сэрэгүүдэй тооё хороохо тухай советскэ дурадхалые тэдэнэр юундэ зүбшөөн абанагүйб? гэжэ асуугдаха байна.

Баруун Германиие атомна зэбсэгээр хангахые эрмэлзэдэг американска хүтэлбэрилхы хүнүүдэй түсэбүүд эб найрамдалай хэрэгтэ тусгаар ехэ аюултай гэжэ Н. С. Хрущев мэдүүлээ. Баруун Германиин засаг барижа байһан хүнүүд атомна дайнда бэлэдхэл хэхэ угаа ехэ муу хойшолонтой замда ороод байна. Баруун Германиин атомна зэбсэгээр хангагдабал, ГДР ФРГ хоёрой бэе бэедээ ойртожо, хэлсээ баталан немецкэ арадай национальна нэгэдэл һэргээхэ мүнөө үшөө үлөөд байһан гансахан лэ зам бүримүһэн хаагдаха һэн гэжэ советскэ делегациие толгойлогшо хэлээ.

Социалистическэ лагериин оронуудта эсэргүүгээр атомна, водородно базануудые байгуулха гэһэн бодол хадаа имагтал эзэрхэг түримхэй политика бэелүүлхэ гэһэн ябадал болоно гэжэ нүхэр Хрущев онсолон тэмдэглээ. ГДР-эй, Польшын, Чехословакиин газар дээрэ Советскэ Союз дүтэшэг һүрэдэг ракетэнүүдэй базатай юм гэһэн мэдээсэлнүүд шал худал гэжэ нүхэр Хрущев хэлэбэ. Гэбэшье, США-гэй, НАТО-до ородог бусад гүрэнүүдэй политика зохихо тобшолол хэхыень Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдые баадхана бшуу. Иимэ юумэ хэхые хэршье хүсэдэггүй байгаа һаа, оршон байдал дээрэһээ боложо, Варшавска договорто хабаададаг оронууд ГДР-эй, Польшын, Чехословакиин газар дээрэ ракетнэ зэбсэг байлгаха тухай асуудал хаража үзэхэ баатай болохо зэргэтэй юм. НАТО-гэй хүтэлбэрилэгшэд үнэн зүб бодомжо гаргажа, ракетнэ зэбсэг байлгаха талаар Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй харюугай хэмжээ урдаһаань абахые баадхахаяа болихо бэзэ гэжэ найдахые хүсэхэ байгааб гээд Н. С. Хрущев онсолон тэмдэглэбэ.

Американска гадаадын политикын түлөө харюусалгатай США-гэй ажал-ябуулагшад харюугай сохилтодо өөһэдынгөө союзнигуудые табижа үгөөд, Америкын Холбоото Штадуудай газарые ядерна дайнай үхэлтэ хойшолонгуудһаа аршалха гү, үгышье һаа эдэ хойшолонгуудые ядахын сагта һуларуулха гэжэ найдадаг байна. Мүнөө түби хоорондын баллистическэ ракетэнүүд, дай хэхэ мүнөөнэй бусад зэбсэг хэрэгсэлнүүд дэлхэйн бүмбэрсэгэй ямаршье хүбида байһан юумые тудажа шадаха юм гэжэ ямар нэгэшүүлэй мартадаггүй байгаа һаань болохо байгаа гээд СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ хэлээ. «Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй техническэ арга боломжо тухай юун үнэмшэстэй тодоор гэршэлнэб гэхэдэ, Советскэ Союзда түби хоорондын ракетэнүүд байгуулагдаа, дэлхэйн бүмбэрсэгые тойрон дабшадаг советскэ хэмэл одонууд табигдаа. Тиимэһээ хүсэ баримталхаяа, нэгэ талын нүгөөдэёо айлгаха ябадал гаргахаяа болихо хэрэгтэй» гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглэһэн байна.

Ямар нэгэн гүрэнэй амгалан тайбан байдалда аюул тохёолдуулхаар али-зарим хэмжээ-ябуулга СССР абаа гэжэ гэршэлһэн нэгэшье баримтые США-гэй, Англиин, Франциин гүрэнэй ажал-ябуулагшадай нэгэниинше дурдажа шадахагүй гээд Н. С. Хрущев онсолон тэмдэглээ. Мүнөө Советскэ Союз түби хоорондын зэбсэгтэй болобошье, хэрбээ бусад оронуудай газар дээрэхи сэрэгэй базануудые усадхахые баруун гүрэнүүдэй зүбшөөгөөд байгаа һаань, дайн байлдаа хэхын тулада огторгой юртэмсые хэрэглэхэ ябадалһаа арсахаар СССР бэлэн байна гэжэ нүхэр Хрущев онсолон хэлэбэ.

Советскэ Союзай хилэ тээшэ атомна, водородно бомбо тээһэн өөрынгөө сэрэгэй самолёдуудые ходоодоо эльгээжэ, американска сэрэгэй командованиин амгалан тайбан үедэ үзэгдөөгүй ябуулга хээд, хүн түрэлтэниие атомна дайнда үнэхөөрөөл бүри дүтэлүүлжэ байһыень Н. С. Хрущев онсолон тэмдэглээ. Арктикын район Советскэ Союз США хоёрой хоорондохи агаарай эгээн дүтын зам болоно. Тиимэһээ Арктика стратегическэ угаа ехэ удхашанартай. Атомна, водородно бомбо тээһэн Америкын сэрэгэй самолёдуудай ниидэлгэ эб найрамдалай хэрэгтэ энэ районодо угаа ехэ аюул тохёолдуулдагынь сохомтой. Арктикын районодо Американска самолёдуудай ниидэлгэ, мүн агаарай сэрэгэй базануудые Холбоото Штадуудай олоор байгуулһан Европын, Африка, Азиин районууд дээгүүр ниидэлгэ Советскэ Союзай аюулгүй байдалда гай түбэг татана гээшэ.

Дурсагдаһан ниидэлгэнүүдые Советскэ правительствын эрид шууд буруушаахада, Арктикада хиналта шалгалта хэхэ системэ байгуулха гэһэн дурадхал оруулжа США харюусаа. Советскэ Союзай аюулгүй байдалые һуларуулан, сэрэгэй стратегическэ талаар Холбоото Штадуудые зарим зэргын булюу байдалтай болгохо зорилгоор энэ дурадхал оруулагдаһан байгаа гэжэ Н. С. Хрущев хэлээ. Өөрыгөө хүндэлдэг нэгэшье гүрэнэй иимэ дурадхалые зүбшөөжэ шадахагүй байһаниинь элитэ бшуу гэжэ Н. С. Хрущев заагаа.

Ядерна зэбсэг туршалгые хаа хаанагүй болиулха асуудалаар Советскэ Союзай үүсхэл гаргаһые тэмдэглэхэ зуураа, мүнөө тохёолдоод байһан эрхэ байдалда, атомна дайнай аюул зайсуулжа болохо арга гэхэдэ атомна, водородно зэбсэг хэрэглэлгые моральнаар шоо үзэн буруушааха ябадал болоно гэжэ Н. С. Хрущев зааба. Тиихэдээ химическэ, бактериологическа зэбсэг хэрэглэхые хорихо гэжэ Женевэдэ 1925 ондо протоколой баталагдаһан тухай түүхэтэ жэшээе Н. С. Хрущев һануулһан байна.

Сэрэгэй зорилгоор огторгой юртэмсые хэрэглэхые хорихо тухай асуудалаар уласхоорондын үргэн ехэ хэлсээ баталхые дурадхажа, Советскэ правительство баруун гүрэ-

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

ВЦСПС-эй ПРЕЗИДИУМДЭ

Советскэ, ажахын органуудта үйлэдбэриин, ажалай болон ажаһуудалай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ профсоюзуудай хабаадалсаха тухай

Энэ асуудал ВЦСПС-эй Президиумэй заседани дээрэ һаяхан зүбшэн хэлсэгдэбэ. РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1958 оной апрелиин 22-то баталан абаһан тогтоолой ёһоор профсоюзуудай хизаарай, областной Соведүүдые (РСФСР), профсоюзуудай ЦК-нуудые ВЦСПС-эй Президиум иигэжэ уялгалба. Российска Федерациин зохихо советскэ болон ажахын органуудта түсэблэлгын, үйлэдбэри, ажал болон салин хүлһэ эмхидхэлгын, ажал тухай хуули сахиха болон хүдэлмэришэд, алба хаагшадые культурно-ажаһуудалай талаар хангаха асуудалнуудые, тэрэшэлэн ажалшадай аша туһада хамаатай бусад асуудалнуудые шиидхэхэдэнь, тэдэниие зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха.

ВЦСПС-эй Президиум хадаа арадай ажахые хүгжөөхэ шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ профсоюзуудта ехэ эрхэ үгтэһэндэ совпрофууд болон профсоюзуудай ЦК-нуудай анхаралые хандуулаад, үйлэдбэриин техникэ болон экономикые гүнзэгыгөөр шудалан мэдэхыень, предприятиин хүдэлмэри, хүдэлмэришэд, алба хаагшадай ажалай, ажаһуудалай эрхэ байдал һайжаруулхын тулада үүсхэл эдэбхи ехээр гаргахыень профорганизацинуудые уялгалаа.

(ТАСС).

Варшавска договорой олитическэ консультативна комитедэй зүблөөн дээрэ ветскэ делегацииие толгойлогшо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэ

(Түгэсхэл)

эй үгэеэ ойлголсохые шэнээр обо. Энээнһээ уламжалан, түорондын ракетэнүүдые хорёод заарлаха гэһэн дурадхал США аа. США хадаа атомна дайнай эхилээд байгаа һаань, огтор юртэмсөөр дамжуулагдаха а сохилтоһоо өөһэдыгөө арые, тиигээд Советскэ Союзда, нтэй хани харилсаатай, эб найлда дуратай бусад гүрэнүүдтэ лхын тулада ондоо гүрэнүүазар дээрэ өөрынгөө байгууллон тоото сэрэгэй базануудые хэбээрнь үлөөхэ гэжэ оролдоуу гээд нүхэр Хрущев тэмдэговетскэ Союзай, тэрээнтэй харисаатай гүрэнүүдэй аюулгүй лда гай түбэг татаха байһан дурадхалые Советскэ правиво зүбшөөжэ шадахагүй байжэ Н. С. Хрущев онсолон тэмбэ.

өө үедэ дайн заатал һаа боһотой бэшэ юм гэжэ нүхэр ев хэлээ. Баруун, Зүүн зүгэй үүдые можо болгожо байһан өөнүүдые шиидхэхын тулада тайгаар зэбсэгжэхэ бэшэ, хаидэнэй хоорондо хэлсээ хэхэ эй. Хэрбээ, «хүйтэн дайнай» болюулагдаа һаа, яаралтайгаар зэбсэгжэлгэ хэхэ шухала бэшэ болохо юм. Тэрээнһээ уламжалан үйлэдбэри хороогдожо, хүдэлмэригүйшүүл олон болохо, ажалшадай найдал муудаха гэжэ «хүсэ баримталха» политика бэелүүлхые хүсэгшэд хэлэдэг байна. Энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха, һайнаар харилсан ажаллаха политика США-гэй бэелүүлдэг болоо һаа, США-гэй үйлэдбэриин хүсые хүгжөөхэ угаа ехэ арга боломжо нээгдэхэ һэн гэжэ Н. С. Хрущев онсолон тэмдэглээ. Жэшээлхэдэ, Инди, Арадай Хитад, Пакистан, Индонези, Иран, арабска Зүүн зүгэй оронууд, Советскэ Союз американска эд бараа тон ехээр хэрэглэхэ, угаа үргэн дэлгүүр боложо шадаха байгаа бшуу.

Манай зүблөөн урдаа табигдажа байһан зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэжэ, эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһалхаар, хүн түрэлтэнэй һанаа сэдьхэл зобоожо байһан уласхоорондын тон шухала асуудалнуудые түргэнөөр шиидхэхэ хэрэгтэ шэнэ туһа нэмэри болохоор шиидхэбэринүүдые баталан абаха бээ гэжэ Советскэ правительство этигэнэ гээд үгынгөө түгэсхэлдэ Н. С. Хрущев хэлэбэ.

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

рят хэлэн дээрэ бэшэхэ тухай баһа дахин һануулая

рят-Монголой үнэнэй» 1958 мартын 13-най номерто **Кинский колхозник»** газетэ тунгэжэ бэшэгдэһэн байгаа: ингинский колхозник» газетэрядаар бэшэгдэһэн статьянууд, үүд яһала гарана. Энэнь һайгай. Зүгөөр, бурядаар бэшэгстатьянууд соо үзэгэй алдуулон, зарим мэдүүлэлнүүдынь огүй, орёо». «Б. М. Үнэн» баталамжаяа хэдэ хэдэн энүүдээр тэрэ доронь баган харуулһан байгаа. Тээ хойшо хоёр һара хаахуу саг үнгэрбэ. Тус аймазетын редакци дурсагдагша хэлэлһээ ямар тобшолол хээб, дундаая хэр зэргээр заһанаб аража үзэхөөр болоод байна.

сэхэ руунь хэлэхэ болоо һаа, нгинский колхозник» газетын и бурят хэлэн дээрэ бэшэг, нуудые олоор бэшэ, харин өр хэблэдэг болошоод байна. иин хүдэлмэрилэгшэд «Бунголой үнэнэй» шүүмжэлэл ээ хүнэй ой ухаанда орошобшолол хэһэн хэбэртэй: «Хэрдэнэр бурядаар орёогоор, алгаар бэшэдэг байбал, түрэл дээрээ оройдоо бэшэнгүй байй дээртэхэ, үгышье һаа «Бунголой үнэн» газетэһээ матеүдые буулгажа хэблээд байэртэхэ. Яахадааб гэбэл, нэгэ, ондоо газетэһээ хэблэхэдэ амар ха юм; хоёрдохёор, «Бунголой үнэнһөө» абажа тою грамматика, үгэ юумэниинь ай байжа болохо; гурбадаүулгажа хэблэһэн статьянуулөө шүүмжэлэгдэхэ, зэмэшье болоо һаа, үнөөхил газетээр халха хээд һуужа а аятай бшуу». Одоол энэ аал, «хүзүүгээ шалаахагүй, эридэ дарагдахагүй» гэһэн, хараатай бодол!

һара хахадай турша соо тус и хүдэлмэрилэгшэдэй хара ээ гаргажа толилһон юумэгэхэдэ, нэгэ—хоёрхон лэ дуүү бэшэгүүд байха. Энэ хугаохи нүгөөдэ хоёр статьянь гэБурят-Монголой үнэнэй» ап1-нэй номерһоо буулгагдаһан а лектор», мүн тус газетэһээ гдаһан «Шэнэ эрхэ байдалжэ статьянууд болоно. Эдэнь заметкэ-бэшэгүүд юм. Теэд юундэнь орожо, Хэжэнгын толилһыень—бү мэдэ!

газетын майн 1-нэй номерто Дамби Жалсанов» гэжэ тон р бэшэгдэһэн тэмдэглэл ород дээрэ гараһан юм. 64 наһаэн Дамби, тэрэнэй үеын нүбгэд, хүгшэд өөһэдынгөөшье, ынгээшье ажал тухайда түлэн дээрээ уншажа байгаа яагаашье зохид һэм? Энээн э уламжалан иимэ бодол хэһанагдана: бэшэг, статьянуудэдээ гаргахадаа, уншагшадай үндэһэ яһанай илгаае хараадаа абажа, ямарыень ород, ямарыень бурят хэлэн дээрэ гаргахаяа ойлгожо байха хэрэгтэй болоно.

«Улаан туяа» газетэ (КПСС-эй Хориин айкомой, аймгүйсэдкомой орган) һүүлэй үедэ үндэһэн хэлэн дээрэ материалнуудые оройдоошье гаргахаяа болишонхой гэхэдэ болохо. Теэд «Кижингинский колхозник», «Улаан Туяа» гэхэ мэтэ, бурят улад зоной ажаһуужа байдаг аймагуудай газетэнүүд түрэлхи хэлэн дээрэ бэшэхэеэ яахадаа болёо юм? Багшанар, врачууд, агрономууд, зоотехнигүүд, инженернүүд—бурядууд тэндэ дүүрэн ха юм. Гадна, мүнөөмнай дунда эрдэмтэй һаалишад, хонишод, гахайшад, дунда болон дээдэ эрдэмтэй бригадирнууд, фермые даагшанар олон болошоо бшуу. Тэдэнэртэй хүдэлмэри ябуулбал, бурят хэлэн дээрэ бэшэнгүй яаха һэм.

Яруунын аймаг Хэжэнгэ Хори хоёртой хаяа хадхаад һуудаг гээшэ. Мүн лэ гол түлэб бурят зонтой аймаг. Зүгөөр Яруунын аймагай **«Сталинец»** газетэ бурят хэлэн дээрэ зохидоор, хурсаар бэшэгдэһэн статья, шүлэг гэхэ мэтэшэлэн номерһоо номерто гаргажа байдаг.

Бурят хэлэн дээрэ лекци, элидхэл хэхэ, газетэдэ бэшэхэ гээшэ али нэгэн хүнэй дуратайдаа хээд, дурагүйдөө—үгы байха—тиимэ дуран доторойн хэрэг бэшэ, харин энэмнай гүрэн түрын, политическэ ехэ удхашанартай, партийна, советскэ, профсоюзна, комсомольско организацинуудта уялгата ёһоор хабаатай хэрэг байна гээшэ.

Һаяхан КПСС-эй обкомой бюро «Бурят хэлэн дээрэ соёл сурталай хүдэлмэри шанга, һайнаар ябуулха» тухай тогтоол гаргажа, үндэһэн түрэл хэлэн дээрэ лекци, элидхэл, хөөрэлдөө, суглаа үнгэргэлгэдэ, радиодамжуулга, зүжэг, концерт, харуулан ойлгуулха агитаци эмхидхэлгэдэ анхаралаа ехээр табихыень партийна, советскэ, профсоюзна болон комсомольско организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалһан байна.

Мүн газетэнүүдэйшье хэхэ хүдэлмэри энэ тогтоол дотор тодорхойлогдоһон байна. КПСС-эй обкомой бюро бурят хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн материал олоор хэблэдэг болохыень, уншагшадай конференци хүдөөдэ ходо хэжэ байхыень аймагай газетэнүүдэй редакцинуудые уялгалаа.

КПСС-эй обкомой бюрогой энэ тогтоолые бодото дээрэнь дүүргэлтэ болгожо, гансашье газетэдээ бурядаар бэшэхэ тэдыгээр хизаарлаха бэшэ, харин бурят хэлэн дээрэ соёл сурталай хүдэлмэри аймаг доторнай ямараар ябажа байнаб гэжэ ходо бэшэжэ байха гээшэ аймагай газетэнүүдэй үдэр бүриин, номер бүхэнэй зорилго мүн.

(...рта)

Манай Эхэ ороной хилэ сахигшадай 40 жэлэй ой

СОВЕТСКЭ ПОГРАНИЧНИГУУДТА АЛДАР СОЛО!

☆ ☆ ☆

Хилэ дээрэхи нэгэ заставада

Харанхы һуни. Оршон тойрон хон жэн. Үе үе болоод лэ элдэб шубуудай һууриһаа ниидэн, бүтүү шэрэнги мододые даляараа һаршагануулхань дуулдана. Пограничник Александр Нелаев гартаа буу баринхай, эдэ бүгэдые шагнаархан хэбтэнэ. Хилэ харагшад ой соохи абяан бүхэнние зүбөөр тодорхойлжо һурадаг юм. Яахадааб гэхэдэ, һуниин харанхыда гансашье дүрбэн хүлтэй ан гүрөөлнүүд ябадаг бэшэ, харин хоёр хүлтэйшье амитад, гэмтэ хэрэг хэгшэд хилые дабан гарахые хүсэдэг.

Огторгойн хаяагай зүүн хойноһоо сайжа, жэргэмэл шубуудай аялга мэдэн дуулажа эхилхэ үедэ залуу солдат Александр Нелаев ээлжээтэ нарядта гарагшадтай уулзаад, дүтэшэг байһан нүхэрөө абажа, застава руугаа шэглэбэ. Хилын хажуугаар бусаха замдаа элдэб ан гүрөөлнүүдэй мүрнүүдые шэртэн хаража ябатараа гэнтэ нэгэ мүр обёоржорхибо. Һайса ажаглан харахадань бүри һаяшаг нэгэ хүн хилэ дабажа ороһон байба. Пограничник Нелаев ябадалаа түргэдхэн заставада ерэжэ начальнигтаа дуулгаба.

—Хилэ дабагшые дары бэдэржэ ологты. Младша сержант Мурашевые нарядай ахалагша болгон томилноб,—гэжэ заставай начальник захирба.

Пограничник Мурашев бэеэ зэһэжэ, «Иркуль» нохойгоо абалсаад, бусад нүхэдтэйгөө хамта хилые зубшан ошобо. «Иркуль» нохойнь хилэ дабагшын мүр дээрэ орон сасуугаа, хэдэн дахин унхидаад, эзэеэ шэрэн гүйшэбэ. Хилэ алхагша нэгэ хэдэн сагай үнгэрһэн хойно дүтын нэгэ тосхондо баригдаа.

Иимэрхүү ушар нэгэнтэ бэшэ болодог. Заримдаа ямар нэгэн ангуушад төөрижэ, хилын саана гарашадаг. Үгышье һаа мал адууһан хилын саана орошодог гэжэ капитан И. Яковенко хөөрэнэ. Энэ застава манай ороной бүхы пограничнигуудтал адли хилэ шадар ажалладаг хүн зонтой нягта барисаатай байдаг юм. Юрын хүдэлмэришэд, колхознигууд, һурагшад хилэ шадар ямар нэгэн танигдаагүй, һэжэглэмээр хүнүүдые харабал, пограничнигуудта заатагүй дуулгахые оролдодог.

Хилэ шадар һаяхан болоһон нэгэ ушар тухай ахалагша лейтенант Анохин иигэжэ хөөрэнэ:

«Заставада дүтэшэг нэгэ тосхоной үндэр гэрэй оройдо ямар нэгэн танигдаагүй хүнэй гараад, фотоаппарадаар хилын саанахи газар дайдые зураглан хаажа байһыень обёорһон һурагша тэрэ дарыдаа пограничнигуудта ерэжэ дуулгаһан байгаа. Һурагшын зааһан газарта ефрейтор Коняев рядовой Лубягин хоёрой хүрэжэ ерэхэдэнь, фотоаппарадтай хүниинь үгы болошоһон байба. Тэрэ хүнэй тиимэ түргөөр үгы болошоһыень гайхахадаа, гэрэй дэргэдэ машинын байһые һурагша гэнтэ һанаандаа оруулба. Пограничнигууд удаан бодонгүй дүтэшэг байһан хүнгэн машинада һуужа, түрүүн гараһан машинын хойноһоо гүйлгэбэ. Тэдэнэр намнаһан машинаяа хүсэжэ байлгаад, фотоаппарадтай хүниие бариа һэн.

Эндэхи заставай пограничнигууд үнэн сэхээр алба хэжэ, Эхэ оронойнгоо хилые хёрхоор сахихынгаа хажуугаар дайшалхы мэргэжэл шадабаряа улам нарижуулна. Младша сержантнууд Юрий Поташев, Виктор Мурашев, жиирэй пограничнигууд Лубягин, Нелаев, Стаисупов, Киселев, Шуплецов болон бусад дайшалхы мэргэжэл шадабаряа, политическэ эрдэмээ улам дээшэлүүлжэ, эрхим пограничнигуудай тоодо оронхой. «Эрхим пограничник» гэһэн значок эдэнэрэй олонхидойнь үбсүүндэ яларна.

Пограничнигууд дайшалхы мэргэжэлээ улам нарижуулхатаяа хамта культурна һайнаар амарха, ном, газетэ уншаха, кино, концерт хараха, спортын элдэб наада, зугаа эмхидхэхэ бүхы арга боломжотой.

...Үдэшын боро хараан. Гитар, баянуудай ирагуу хүгжэмэй абяан заставай сэлеэтэй сонхоор зэдэлэн соностоно. Шииираг мундуу, солбон бушуу хүбүүд гэрэй дорьботор хатар, танца наадана. Нэгэ зариманиинь ленкомнатодо сугларанхай, электрын хурса гэрэлдэ ном, газетэ уншана, танил талануудтаа, эхэ эсэгэнэртээ бэшэг бэшэнэ.

Жэлэй дүрбэн сагта—үбэлэй янгинама хүйтэнниие, зунай ааяма халуунние илгадгүй—Эхэ оронойнгоо нангин хилые хёрхоор сахин хамгаалха харюусалгатай уялгаяа энэ заставай пограничнигууд иигэжэ үнэн сэхээр дүүргэнэ, культурна һайнаар, хүхюу сэнгэлиигээр амарна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (дээдэ таладань) солдадууд Киселев, Белоусов хилэ шалгаад ерэһэн тухайгаа ахалагша лейтенант Анохиндо элидхэжэ байна. (Доодо таладань) младша сержант Поташев сүлөө сагтаа баянаар наадажа байна.

П. Николаев.

☆

Раднажап ЦЫДЫПОВ

ШИНИИ ДУРАСХААЛ

> Шурфова тосхон шадар хэдэн арбаад самурайнуудтай тулалдажа, баатарай ёһоор наһа бараһан ефрейтор Виталий Козловто энэ шүлэг зорюулагдана.

Шүлэгни мүнөө
шинии арюун дурасхаалда
Сэдьхэл зүрхэнэйм
гүнзэгы сооһоо түрэбэ.
Уран дууша,
поэтшье бэшэ һаам, намда
Баатаршалгыеш дуулаха
хуби зол хүртэбэ.
Түрэл арадтаа
үнэн сэхэ ябадаг
Түрүү харуулда
бурят хүбүүн зогсоном.
Эхэ оронойм
хилэ дээр жагсадаг
Эрэлхэг пограничник
шинии домогые дурданам.
...Тэрэ һуниин
сошордомо оршон байдалые
Тэнсэлгүй хурса
бүргэд нюдөөр шэртэн,
Бороодо шэрбүүлһэн
намаа набшын шэбэнээе,
Байгаалиин аажам
оршон байдалые шагнаархан.
Холын сахюулда
буугаа барин гарахадаа,
Хэзээдэ бэлэн
һэргэг хэбээрээ зогсоо һэнш.
Харата дайсадай
халдаад наашаа ерэхэдэнь.
Хахадһаа үлүүень
хюдажа тэндэнь тарайлгаа
һэнш.

Хэрзэгы дайсадай
хорото зэбүүн һомонһоо
Хайрата бэешни
алдалжа тэндэ унаа һэн...
Шинии хэрэг —
түрэл арадайм хэрэг лэ,
Шинии габьяа —
баатар арадайм габьяа лэ!
Соморхон хүшөөгэйш
урдань мүнөө һүгэдэнэм,
Сэрэгэй гуримаар
шахаа тангариг үгэнэм.

Дайшалхы мэргэжэлээ улам нарижуулхабди

Советскэ арад партиин XX съездын шиидхэбэриие амжалтатайгаар бэелүүлхын, дэлхэй дээрэ эб найрамдал улам бэхижүүлхын зорилгоор эршэ хүсэеэ гамнангүй ажаллажа байна. Арадайнгаа амгалан тайбан ажал эрхилжэ байһан энэ үедэ Эхэ оронойнгоо хилые бүри хёрхоор сахиха гээшэ бидэнэрэй, хилын харуулшадай нангин уялга болоно.

Хилын харуулшадай сэрэгэй байгуулагдаһаар 40 жэлэй ойе хүндэтэйгөөр угтахын тула манай заставайхид дайшалхы мэргэжэлээ улам нарижуулна. Солдат бүхэн албаяа һайнаар хэжэ, «Эрхим пограничник» гэһэн значогто хүртэхын түлөө оролдоно.

Солдат И. Стаисупов.

Үнэн сэхээр алба хэнэ

Хилын харуулай сэрэгүүдэй 40 жэлэй алдарта ойе Советскэ Союзай ажалшад мүнөөдэр тэмдэглэжэ байна. Манай хилын харуулшад советскэ арадай амгалан тайбан ажабайдалые 40 жэлэй турша соо наринаар сахина.

Советскэ Союзай хилые сахин хамгаалха асуудалда Коммунистическэ парти, Советскэ правительство эсэгэ ёһоной анхарал хандуулжа, хилэ сахигшадые эхэ орондоо үнэн сэхээр алба хэдэг байхаар хүмүүжүүлнэ.

1918 оной майн 28-да РСФСР-эй арадай комиссарнуудай декредтэ В. И. Ленинэй гар табиһанай һүүлээр хилын харуулай сэрэгүүд байгуулагдаһан юм. Хилын харуулай сэрэг эмхидхэхэ зорилгоор Коммунистическэ парти, Советскэ правительство Улаан Армиин частьнуудһаа эрхим хүбүүдые эльгээһэн байгаа.

Хилын харуулшад 40 жэлэй турша соо манай ороной хилые дабан ороһон олон зуун зэбсэгтэ банданууды үгы хээ, олон мянган тагнуулшадые, һүйдхэлшэдые, эд бараа нюусаар хилэ дээгүүр шэрэгшэдые бариа.

Дайнай урда тээхи жэлнүүдтэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэшье манай ороной хилэ харагшад албаяа һайнаар дүүргэһэн байна. Алас Дурна зүгтэ, Байгал шадар хилэ хараха сэрэгүүд байгуулагдаһанһаа хойшонхи хорёод жэлэй турша соо олон мянган хүнүүдые хилэ дээрэ бариа.

Алас Дурна хизаарай хилын сэрэгшэд манай ороной дайсадтай эрэлхэг зоригтойгоор тулалдаһанайнгаа түлөө правительствын зүгһөө «Улаан Тугай» орденоор шагнагдаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ Алас Дурнын, Байгал шадарай хилын харуулшад манай ороной баруун хилэ дээрэхи хилын харуулшадтал адли эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэһэн байна. 1945 ондо япон сэрэгүүдые Советскэ Армиин үй бута сохихо үедэ Байгал шадарай хилэ дээрэ алба хэжэ байһан коммунист Виталий Козлов эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэһэн юм.

Коммунист Козлов япон сэрэгшэдтэ хүреэлэгдэжэ һүүлшынгээ патроной дүүрэтэр эрэлхэг зоригтойгоор тулалдаад, хэдэн дахин шархатаһанайнгаа удаа мэдээ табижа плендэ абтаһан байгаа. Коммунист Козловой үгыень абажа ядахадаа япон сэрэгшэд тэрээниие бузар муухайгаар тамалан алаа бэлэй. Виталий Козлов частиин сэрэгшэдэй списогтэ хэтэ мүнхөөр оруулагдаа һэн. Козловой алба хэһэн заставада тэрээнэй нэрэ олгогдоо. Ефрейтор Перфишинэй, младша сержант Петр Овчинниковай, мүн бусадай алдарта габьяае хилын харуулшад мүнөө хододоо һанажа ябадаг.

Манай ороной ажалшад Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайе илалта түгэсөөр дүүргээд, мүнөө үедэ коммунизмда орохо замаар урагшаа дабшажа ябана. Эгээл энэ үедэ американска империалистнууд дайн сэрэгтэ үсэд нэтэрүүгээр бэлэдхэнэ, туйлай ехэ зөөри зөөшэ сэрэгэй хэрэгсэл түхеэрэлгэдэ гаргана, Советскэ Союзай, арадай демократиин оронуудай хилэ шадар сэрэгэй базануудые түхеэрнэ, сэрэгшэдэйнгээ тооё улам олошоруулна. Империалистическэ олохон оронуудай тагнуулшад дай үүсхэгшэдтэ алба хэжэ, Советскэ Союзай хилэ руу шурган орохые хүсэнэ.

Советскэ правительствын эб найрамдалда дуратай гадаадын политикын амжалта туйлаһан, эб найрамдалай, демократиин, социализмын хүсэнүүдэй бэхижэһэн, колониальна дулдыданги оронуудта национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй дэлгэржэ байһан ушар империализмые улам һуларуулна. Энээндэ капиталистнууд дурагүйлхэнэ, хархис хүсэнүүд улам галзуурна. Тиимэһээ уласхоорондын шанга байдал һуларуулхагүй гэжэ оролдохоһоо гадна, тэдэнэр Советскэ Союзда, арадай демократиин оронуудта эсэргүү дай хэхэ бэлэдхэл элитээр хэжэ байдаг.

Эдэ бүгэдэһөө уламжалан манай арад, советскэ армиин, хилын харуулай сэрэгшэд һэрэмжэтэй байха, хёрхо һайнаар алба хэхэ, дайшалхы бэлэдхэлээ һайжаруулха, сэрэгэй журам бэхижүүлхэ ёһотой болоно.

Советскэ хилын харуулшад дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ хилые хамгаалха хэрэг бүри һайжаруулхын тулада горьтой хүдэлмэри хэһэн байна. Дайнай хойто тээхи үе соо хилын харуулай сэрэгүүд урда мэтэ баатаршалга, шэн габьяа олоор гаргаһан байна.

Патриотическа үзэл бодолтой, Коммунистическэ парти болон Советскэ эхэ орондоо хизаарлашагүйгөөр дурладаг, үнэн сэхэ байдаг дээрэһээ, дайсаниие ехээр үзэн ядадаг дээрэһээ хилын харуулшад дайшалхы габьяа гаргана, сэрэгэй албые тэсэмгэйгээр, эрхимээр дүүргэнэ.

СССР-эй гүрэнэй хилые найдамтайгаар хамгаалха гээшэ манай эхэ орондо ямар ехэ удхатайб гэжэ советскэ хүнүүд һайн мэдэнэ. Тиимэһээ тэдэнэр оронойнгоо хилые сосовой хёрхоор сахиха уялгаяа эрхим һайнаар дүүргэхэ хэрэгтэнь хилын харуулшадта бүхы шадалаараа туһалдаг байна.

Манай чекистнүүд-сэрэгшэд ушар ёһоо гүнзэгыгөөр мэдэдэг, дайшалхы эрхим шадабаритай байдаг, сэрэгэйнгээ уялгые гүнзэгыгөөр мэдэрдэг дээрэһээ, тэрэшэлэн олониитэ ажалшадай зүгһөө дэмжэлгэ болон туһаламжа абадаг дээрэһээ Эхэ оронойнгоо хилые бата найдамтайгаар сахин хамгаална.

Советскэ патриотизмын үзэл сурталаар Коммунистическэ партиин, тэрэнэй вождь В. И. Ленинэй хүмүүжүүлһэн советскэ хүнүүд социалистическэ Эхэ ороноо хамгаалха хэрэгые эгээн түрүүшымнай нангин уялга гэжэ тоолодог юм. Эгээл тиимэһээ залуухан совет гүрэнэй хилэ дээрэ харуулай табигдаһан үдэрһөө эхилэн манай алдарта хилын харуулшад хилэ шадарай районуудай зүгһөө хододоо дэмжэлгэ хүлеэжэ, туһаламжа абажа байдаг.

Хилын харуулай сэрэгүүдэй 40 жэлэй алдарта ойе тэмдэглэхэдээ, советскэ хилын харуулшад Коммунистическэ партияа, түрэл Советскэ правительствоя тойруулан өөрынгөө зэргые улам нягтаар жагсааха, Эхэ оронойнгоо хилые революционно бүри ехэ һэрэмжэтэйгээр хамгаалха. Советскэ армиин, хилын харуулай сэрэгүүдэй алдарта заншалнуудые улам арьбадхан абажа ябаха байна.

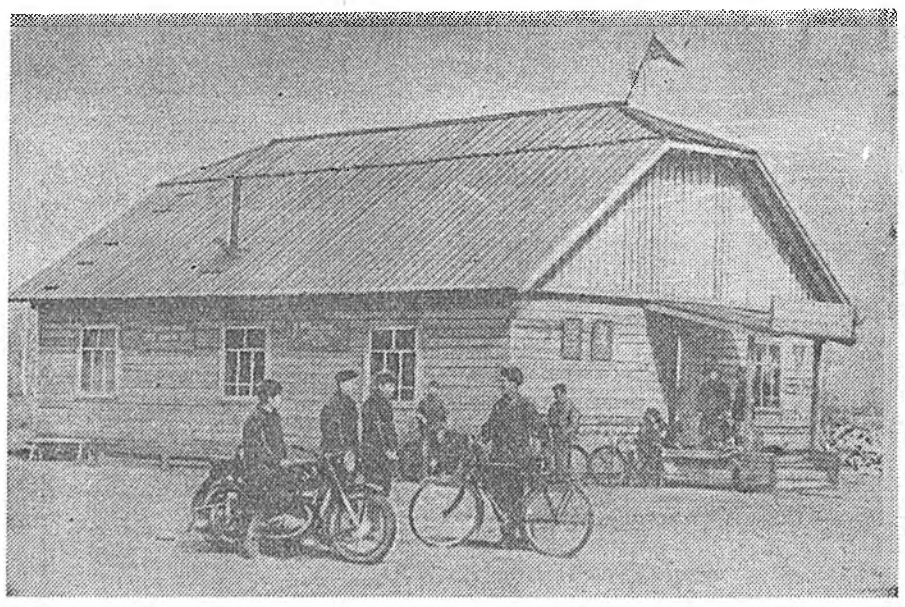
Подполковник П. САЗОНТОВ.

Полевой станда

Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой полевой станда эдэ үдэрнүүдтэ хүн зон олон, хүхюутэй зугаатай. Хабарай тарилгын эхилһэнһээ хойшо колхозой механизаторнууд эндэ байрлаад, ажахыигаа эгээл харюусалгатай кампаниие амжалтатайгаар үнгэргэжэ байна.

Тарилгын хүдэлмэрние үдэр һүнигүй ябуулжа байһан механизаторнуудай сүлоотэй сагаа культурнаар үнгэргэхэ, амарха бүхы арга боломжо эндэ байгуулагданхай. Хамтын байрада нэгэ адлихананаар заһагдаһан түмэр оронууд жэрылдэнэ. Улаан буландань шэнэ газетэ, журнал дэлгэгдэнхэй. Столовонь үдэр һүнигүй хүдэлжэ, поліһоо ерэһэн механизаторнуудые халуун эдеэгээр хангана.

Эндэ байдаг механизаторнууд өөһэд хоорондоо мүрысэн, тарилгын хүдэлмэрние богони болзор соо дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна. Механизаторнууд Одон Дугаров, Шойроб Удаев, Владимир Онхонов, Владимир Дальбаков гэгшэд тарилга дээрэ үдэр бүриингөө нормо 150—170 процент дүүргэжэ, Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэнхэй.

Радна Мармактаевич Онхоновой хүтэлбэрилдэг тракторна бригадада дандаа мэргэжэл һайнтай, эрдэмтэй механизаторнууд хүдэлмэрилнэ. Комсомол Анатолий Моглоев энэ жэлдэ түрүүшынхеэ тракторта һуугаашье һаа, үнинэй дүршэлтэй трактористнуудһаа дутуугүйгөөр хүдэлмэрилнэ, трактортаа техническэ харууһа һайнаар хэнэ. 1955 ондо Анатолий 10-дахи класс дүүргэжэ, Ангарскын техническэ училищада һурахаяа ошоо һэн. Тэрэ һургуулияа дүүргээд, түрэл колхоздоо ерэжэ, тракторист болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Тус колхозой полевой стан. 2. Комсомол А. Моглоев (баруун гарһаа) тракторист Бадма Махеевтэй хөөрэлдэжэ байна.

Б. ОНОЕВ.

Һурагшад колхоздо туһална

Һурагшад, пионернүүд һургуули шадараа байһан колхозуудта ажал хүдэлмэридэнь туһаламжа үзүүлдэг һайн заншалтай болонхой.

Яруунын аймагай Үльдэргын дунда һургуулиин 8-дахи классай һурагшад багша Е. М. Модогоровой хүтэлбэри доро «Коммунизм» колхоз ошожо, воскресник үнгэргөө. Тиихэ зуураа, тэдэнэр нүхэр Доржиевай даадаг отарын хонидой байрые шэбхэһээнь сэбэрлэһэн, 175 тэргэ шэбхэ сабшаланда гаргажа тарааһан байха юм. Мүн 9-дэхи классай һурагшад тус колхозой Хонхи гэжэ нютагтахи хониной отарада ошожо хүдэлмэрилөө.

Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Сампилон һурагшадта малшадай зүгһөө баясхалан хүргөөд, эрхимээр һуралсахыень хүсэбэ.

Д. Чимитов.

Спорт

Шандааһатайшуул шалгарна

Олон янзын спортоор зунай мүрысөөнүүд боложо байна. Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр зунай театрын зал соо багшын, мүн зооветинститудай спортсменүүд боксоор, хүндэ атлетикээр мүрысөөнүүдые үнгэргөө.

Боксёрнуудай мүрысөөндэ спортын мастер Б. Жигмитов, түрүү разряднигууд Голубев, Цыренжапов, Хараев, Шулунов, Николаев болон бусад хабаадалсаба.

Бүри хүнгэн бэетэй боксёрнууд Жербаков Николаев хоёр түрүүлэн ринг дээрэ гараа. Эдэ хоёр габшагай бэрхээр тулалдаба. Эсэстээ зооветинститудай түлөөлэгшэ Николаев нүгөөдэеэ диилэжэ һалаа.

Спортын мастер Жигмитов Цыренжаповтай тулалдаа. Түрүү разрядник Цыренжапов хэды бэрхээр тэмсэбэшье, очкогой тоогоор илагдаһанда тоологдобо.

Удаа удаалан 7 пар гаража, сохилдоо. Мүрысөөнэй дүнгүүдэй ёһоор зооветинститудай команда илажа гараһан байна.

Хүндые үргэлгөөр мүрысөөн боложо, багшын институдай спортын коллективэй энэ мүрысөөндэ бага анхарал хандуулһые элирүүлбэ. Тус институдһаа нэгэшье хүн хабаадабагүй.

Зооветинститут энэ мүрысөөндэ нэгэ команда табяа. Тэдэнэй дундаһаа 7 хүн спортын нэгэдэхи разряднигай нормо дүүргэжэ шадаа.

Бүри хүнгэн бэетэй Содномов штанг гурба удаа үргэхэдее хамта 230 килограмм үргөө. Хүнгэншэг бэетэй Макеев—260 кг., хүнгэн бэетэй П. Лапердин—282,5 килограмм үргэбэ.

Осипов (дундашаг бэетэй)—305 килограмм, Бутин (дунда бэетэй)—307,5 килограмм, Мадасов (хүндэшэг бэетэй) 337 килограмм үргөө.

А. Гумнов.

Шатараар РСФСР-эй түрүү һууриин түлөө

САРАТОВ. РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын тула эхэнэр шатаршадай 14-дэхи мүрысөөнэй түрүүшын 4 уулзалга болобо.

Мүрысөөндэ хабаадагшад гэхэдэ: Айбиндер (Тюмень), Тимофеева (Архангельск), Шадура (Курск), Борисенко, Филановская, Анищенко (Свердловск), Ирхина (Горький). Руденко (Ленинград), Луненкова (Волга), Сироткина (Новосибирск), Шевцова (Саратов), Гармаева, Игумнова (Улан-Удэ), Барышева (Иваново), Глинская (Краснодар), Ивашина (Куйбышев), Крохина (Петрозаводск), Гурфинкель (Ростов на-Дону), Удругова (Таганрог), Козловская (Пятигорск), Петрова (Барнаул).

Дүрбэн уулзалгын дүнгүүдэй ёһоор спортын мастернууд Борисенко, Руденко гэгшэд түрүүлэн, тэдэнэй удаа манай шатаршан Л. Гармаева ябана.

Л. Гармаева эдэбхитэй һайнаар наадаба. Игумнова, Филановская гэгшэтэй тэнсээд, Глинскаяе шүүгээ, мүн Барышеватай наадаһан партияа һайн байдалтайгаар хойшолуулаа.

Игумнова 3 уулзалгада наадаад, Барышева Гармаева хоёртой тэнсээ, Филановскаятай наадаһан партияа хойшолуулаа.

Сибириин түлөөлэгшэдэй дундаһаа Сироткина һайнаар наадана. Абажа боломоор 4 очкоһоо 2,5 очкотой болоо.

Мүрысөөн үргэлжэлһээр.

А. Игумнов.

Хилын саанаһаа

Социалистическэ лагерие саашадань бэхижүүлхэ зорилготой шиидхэбэри

БЕРЛИН, майн 25. (ТАСС). Экономическа Туһаламжа үзүүлэлсэхэ Соведтэ хабаададаг оронуудай коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй Зүблөөн тухай Коммюникедэ Берлинэй демократическа хэблэл гол анхаралаа хандуулна. «Нейес Дейчланд», «Берлинер-цейтунг», «Нейе-цейт», «Националь-цейтунг» гэжэ газетэнүүд Коммюнике хүсэдөөр толилһон гү, али удха тухайнь дэлгэрэнгыгээр бэшэһэн байна. Хүсэд тэгшэ эрхэтэй, национальна аша туһаяа хүндэлэлсэдэг, социалистическэ ёһоор харилсан туһалалсадаг байха гол ёһонуудта үндэһэлэн социалистическэ оронуудай харилсаа холбоо үргэнөөр байгуулга социализм, коммунизм байгуулха хэрэгтэ туһалха байна гэжэ Коммюнике соо хэлэгдэһэн үгэнүүдые «Берлинер-цейтунг» газетэ тодо болгожо толилһон байна.

Экономическа Туһаламжа үзүүлэлсэхэ Соведтэ хабаададаг оронуудай коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй партинуудай Зүблөөнэй баталан абаһан шиидхэбэринүүд социалистическэ лагерие саашадань бэхижүүлхэ, социалистическэ гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа холбоо бүри үргэдхэхэ хэрэгтэ туһалха байна гэжэ «Нейе-цейт» газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

Тиихэтээ хамта, социалистическэ оронуудай хоорондохи харилсаа холбоон социалистическэ орон бүхэнэй үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөхын, бүхы социалистическэ лагериин экономическа хүсэ шадалые бэхижүүлхын тулада дэлхэйн социалистическэ системын ажахын булюу һайн байһые эгээн ехээр хэрэглэхэ арга олгохо байна гэжэ газетэнүүд заана.

Экономическа Туһаламжа үзүүлэлсэхэ Соведтэ хабаададаг оронуудай коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэнэрэй Зүблөөн тухай Коммюникегэй дэлгэрэнгы удхые Германиин Демократическа Республикын радиостанцинууд нэгэнтэ бэшэ дамжуулаа.

Франциин демократическа хүсэнүүд үймөөшэдтэ эсэргүүсэнэ

ПАРИЖ, майн 25. (ТАСС). Правительствода эсэргүүгээр Корсикада хэгдэжэ байһан урбалтада Франциин демократическа олониитэ угаа ехээр зэбүүрхэбэ. Һайндэр байбашье, мүнөө үглөөгүүрһөө эхилэн партийна, профсоюзна, ниитын организацинуудай байшангуудта хүн зон олоор сугларанхай байба. Һүйдхэлшэ хүсэнүүдтэ ямаршье үедэ шанга сохилто үгэхөөр бэлэн байхын тулада хайшаашье ошонгүй байхыень уряалан өөһэдынгөө гэшүүдтэ хэдэ хэдэн организацинууд хандаа.

Гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй федераци багшанарай нэгэдэл энэ үглөөгүүр хамтын мэдүүлгэ толилоо. Тиигэжэ бүгэдэниитын забастовко хэхэ хүрэтэр али бүхы аргануудые хэрэглэн бүхы ажалшадтай хамта республикаяа хамгаалхаар бэлэн байһан тухайгаа элишэлһэн байна.

Франциdахи байдал

Корсикодо үймөөн болоно

ПАРИЖ, майн 25. (ТАСС). Правительствода эсэргүүгээр фашистска үгсөөшэдэй үймөө хэжэ тохёолдуулһан аюул Корсикодо боложо байһан урбалтаһаа уламжалан бүри ехэдэбэ. Һүйдхэлшэ хүсэнүүдтэй нэгэдэһэн парашютистнуудай отрядууд үсэгэлдэр үдэшэ Корсикын гол ехэ город бологшо Аяччодо префектурын байшангые эзэлээд, энэ портовой городой захиргаанай эмхи зургаануудые өөһэдынгөө хүсэд хиналта доро абаба. Мүнөө үглөөгүүр Парижһаа абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, аралай бусад городуудые эзэлхэ гэжэ үймөөшэд оролдожо байһаар. Аяччодо, бусад зарим һуурин газарнуудта «ниитын аюулгүйе сахиха комитедүүд» правительствода эсэргүүсэхын тулада байгуулагдаа. Үймөө хэгшэдэй ябуулга хүтэлбэрилхын тулада һаяхан Парижһаа зугадан гараһан, Национальна суглаанай депутат баруунай үзэл баримталдаг радикал Арриги Алжирһаа тусхай самолёдто һуужа Аяччодо ерэбэ. Генерал Саланай түлөөлэгшэ Алжирһаа самолёдоор мүнөөдэр Корсикодо ерээ. Бүхы Корсикые үймөөшэдэй эзэлэн абаха аюул тохёолдоод байна. Аралтай агаарай болон телефоной харилсаа холбоон таһалдуулагданхай.

Корсикодохи байдал тушаа асуудалаар правительствын заседани энэ һүни болоо. Правительствын заседаниин һүүлээр, һүниин хоёр часта радиогоор үгэ хэлэхэдээ, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Пфлимлен республикамнай угаа ехэ аюултай байдалда оробо гэжэ хүн зондоо мэдээсээ. «Мэхэлүүлһэн бүлэг француззууд хуули ёһондоо эсэргүүсэн бодоходоо, манай олониитын эрхэ сүлөөдэ аюул тохёолдуулна... гэжэ мүнөө эли болоо. Франциимнайшье газар дээрэ ехэ аюул бии гэжэ таанадһаа би нюуха эрхэгүйб» гээд тэрэ хэлээ. Корсикодо байгуулагдаһан «ниитын аюулгүйе сахиха комитедэй» бүхы гэшүүдые, Аяччодо болоһон урбалтада хабаадагшадые бултыень мүрдэжэ, хэһээхэ гэжэ правительство шиидээ гээд Пфлимлен хэлэһэн байна.

Корсикодохи байдалай угаа ехэ аюултай байһан тухай Франциин коммунистическэ партиин политбюрогой мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. «Хуулита правительстводаа, орондоо эсэргүүгээр фашистнуудай бандын, сэрэгэй дундаһаа үймөө хэгшэдэй Алжирта хэһэн [illegible] мөөндэл адли урбалта Аяччодо [illegible] хяад хэгдэбэ» гэжэ дурсагдаһан [illegible] кумент соо хэлэгдэһэн байна. «А[illegible] чсдохи байдал юу гэршэлнэб [illegible] дэ; республикада эсэргүүгээр [illegible] ехэ үгэсэлгын хэгдэһые, энэ үгэс[illegible] гын наринаар эмхидхэгдэһ[illegible] Францида сэрэгэй диктатура [illegible] тоохо гэһэн түсэбэй сохом [illegible] байһые гэршэлнэ» гэжэ политбюро мэдүүлбэ.

«Алжирта урбалтын болоһо[illegible] хойшо республиканска засагай [illegible] зарай маргажа, шууд хэмж[illegible] абаагүйһөө уламжалан Аяччо[illegible] урбалта болобо гэжэ онсолон [illegible] дэглэхэ зуураа, үгэсөө хэгшэ[illegible] дарахын тулада өөрынгөө мэдэл[illegible] байһан бүхы аргые хэрэглэхы[illegible] правительствоһаа коммунистичес[illegible] парти эринэ гэжэ политбюро [illegible] дүүлэө. Эрхэ сүлөөгэй илахын ту[illegible] да шухала болохо бүхы ябуу[illegible] хамтаараа хэхэ тухай асуудал[illegible] ры хэлсэхыень социалистиче[illegible] партиие, демократическа бусад [illegible] хы партинууд болон бүлэгүү[illegible] коммунистическэ парти мүн [illegible] уряалба». «Правительствын э[illegible] хэмжээ абахагүй тудамынь, [illegible] шизмда эсэргүү тэмсэлэй ту[illegible] арад зон бүри ехэ харюусалга[illegible] болоно» гэжэ политбюро заа[illegible] байна.

Депутадууд Сустель, Арриги [illegible] шэдэй ойроо хүртэшэгүй байха[illegible] хыень хаһаха, бүхы үгэсөөшэ[illegible] хэһээхэ, фашизмда эсэргүү али[illegible] хы митинг, демонстрацинуудые [illegible] рихоёо болихо тухай политбю[illegible] эрилтэ хэбэ.

Ажалай бүгэдэниитын конфе[illegible] рациин бюро мүн лэ иимэ мэдү[illegible] толилжо, һэрэмжэтэй байхыень [illegible] хы ажалшадые уряалаа, үймөөш[illegible] тэ эсэргүү тэмсэл хамтынгаа хү[illegible] хэхыень ороной профсоюзда бү[illegible] организацинуудта дурадхаа.

Үгэсөө хэгшэдтэ эсэргүү ша[illegible] хэмжээ абахые правительство[illegible] эрихэ зуураа, зүүнэй үзэл ба[illegible] талдаг социалистическэ союз [illegible] жэ мэдүүлбэ. Франциин газар [illegible] зэбсэгтэ добтолгын хэгдэхэ аю[illegible] тохёолдоод байхада шухала бо[illegible] һаань, арад зоной хүсэ элсүү[illegible] хэрэгтэ правительство бэлэдхэх[illegible] хэ ёһотой.

Корсикодо боложо байһан [illegible] мөөнһөө уламжалан майн 26 [illegible] Национальна суглаанай ээлжэ[illegible] бэшэ заседани зарлагдаха боло[illegible]

Франциин, Тунисай сэрэгүүд хоорондоо тулалдаба

ПАРИЖ, майн 25. (ТАСС). Франс Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, мэдээсэлэй асуудалнуудые эрхилдэг Тунисай статс-секретариат коммюнике толилоо. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. Ремада шадар байрладаг Франциин сэрэгүүд Ремадаһаа баруун-урдуур байдаг Бир-Камбадахи хаалтые (плотина) эзэлэн абаха гэһэн һэдэлгэ майн 24-нэй үдэшэ гаргаһан байна. Тэдэнэр хаалтые хаража байһан Тунисай сэрэгүүдые буудаа. Тиихэдэнь тунисайхид урдаһаань буудаһан байна.

Ремада шадар Франциин, Тунисай сэрэгүүдэй хоорондо мүнөөдэр буудалдаан үргэлжэлөө гэжэ агентствын мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

«Ремадада байрладаг Франциин сэрэгүүдэй ябуулгануудые» эрид шууд буруушаалга Франциин посольстводо үсэгэлдэр хэһэн байнабди гэжэ Тунисай гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ статс-секретарь Садок Мокаддем мэдүүлээ.

Ремадада болоһон тулалдаанһаа уламжалан һэримжэтэй байхыень, оронойнгоо аюулгүй байдалые, [illegible] хэ сүлөөе хамгаалхын тулада [illegible] шадалаа гамнангүйгөөр тэмсэх[illegible] бэлэн байхыень уряалан, өөры[illegible] организацинуудта, Тунисай бү[illegible] арадта «Нес-Дестур» партиин [illegible] литбюро майн 24-нэй үдэшэ хан[illegible] ба.

«Республикымнай газарые эзэл[illegible] байһан Франциин сэрэгүүд ара[illegible] дура зоригто зүрюугээр хо[illegible] аашануудые гаргажа, шанга ба[illegible] тохёолдуулба» гэжэ полит[illegible] заана.

«Эдэ сэрэгүүдэй зүгһөө Туни[illegible] эрхэ сүлөөдэ нэгэнтэ бэшэ хал[illegible] орожо байхада, бүхы ороной[illegible] бүрин бүтэн, амгалан бай[illegible] аюултай болобо» гэжэ полит[illegible] тэмдэглэбэ.

Эхэ оронойнгоо мэдэлдэ оро[illegible] долоон хоногой турша соо х[illegible] бэлэн болохын тулада республи[illegible] бүхы арад зоной хүсэнүүдые н[illegible] дээрэнь элсүүлэн эмхидхэхые [illegible] литбюро уряалаа. Энэнь «һэрэм[illegible] тэй байлгын недели» гэжэ нэр[illegible] дэхэ юм.

Турцида уһан үерлэбэ

АНКАРА, майн 26. (ТАСС). Чанкыры шадарай нютагуудта аадар бороо ехээр орожо, уһанай үерлэлгэһөө уламжалан ехэ хохидол болоо гэжэ хэблэл мэдээсэнэ.

Даб дээрэхи мэдээнэй ёһоор 90 хүн уһанда орожо үхөө, 135 хүн шархатаа. 300 гэр, хоёр [illegible] һандарһан байна. Чанкыры, [illegible] шадарай тосхонуудай хооро[illegible] холбоо барисаан таһалданхай.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕ[illegible]

Читын областиин һонинууд

ЛЕНИНЭЙ ШУЛУУН ХҮШӨӨ

Ага һууриинһаа зүүн урагшаа нэмжыһэн Зүхэльти губиин нэгэ захада заахан шобогорхон хада бии юм. Тэрэниие нютагай хүн зон Мантагар гэжэ нэрлэдэг. Хүн зоной һууриинһаа холо, нэмжээ тала дайдын дунда ёрбойжо байгаа энэ хадын оройдо шулуугаар хэгдэһэн Ленинэй хүшөө алар холоһоо һүртэйгөөр харагдажа байдаг. Тэрэнэй табсан һуури дээгүүр ногоорон ургаһан хүбхэн, ургамалнууд хүшөөгэй эндэ табигдаһаар үни болоһые гэршэлнэ. Энэ орьёлһоо Ильич амиды шэнги Агын үргэн талые шэртэн хаража байдаг.

Хэн, ямар хүнэй уран гараар Ильичын хүшөө энэ хадын оройдо табигдааб? Түүхэнь иимэ: Зүхэльти нютагта анханда үгытэй малшан Мүнхын Намдаг ажаһуудаг байгаа. Тэрэнэй хүбүүн Очир гартаа дүйтэй һүбэлгэн, бэрхэ хүн байһан гэхэ.

— Шинии хүбүүн бэрхэл дархан болохо. Ехэ болоходоо шамдаа гоё һайхан гэр барижа үгэхэ байха даа,—гэжэ нютагаархиниинь эсэгэдэнь хэлэдэг байгаа ха.

— Юрэдөө мэдэнэгүйб. Мүнөө гэр тухай бодохо шадал үгы байна,—гэжэ Намдаг харюусадаг байгаа.

Уданшьегүй Зүхэльтидэ сүлөөтэ саг ерэжэ, баяд ноёдой хадалан, сабшалан үгытэй арадай мэдэлдэ ороо бэлэй. Артель, колхозууд бии боложо, үргэн тала майлаар тракторай хүнхинөөн зэдэлээ һэн.

Гартаа дүйтэй Очир хүбүүн һургуулида ябажа эхилбэ. Зунайнгаа амаралтада нютагаа бусажа ерэхэдээ, ниитынгээ хони адуу үргэн талаараа харууһалжа, аба, эжыдээ туһалалсадаг байгаа.

Нэгэтэ малаа манажа ябахадаа Мантагар гэжэ хадын орой дээрэ гаража, нютагайнгаа заха хизааргүй үргэн дэлгэр байһаниие хараа бэлэй.

— Энэ хадын оройдо, эгээл эндэ Ленинэй хүшөө табяа һаа яаха юм. Ленинэй һургаалаар сүлөөтэ һайхан байдалтай болоһон минии нютагаархинда агуухэ багшын хүшөө харагдажа байхал,—гэжэ тэрэ бодоһон байгаа.

1935 оной хабар 15 наһа гүйсэжэ ябаһан Очир хүбүүн һанаһанаа бэелүүлжэ захалһан байгаа. Очирой юу хэжэ байһан тухай хүршэ хонишод, малшад мэдэхэдээ тэрээндэ шулуу, шабар асаржа туһа хүргэһэн байгаа.

* *
*

Тэрэ гэһээр олон жэл үнгэрөө. Зүхэльти нютагта байһан хүсэ багатай артельнүүдэй орондо түрүү техникээр хангагданхай, олон тоото малтай миллионер колхозууд урган бодоо. Уран гарта Очир Намдаков мүнөө Агын окружной Культурын байшангай директорээр хүдэлмэрилнэ. Ингэжэ Агын үргэн талада олон хубилалта болоо. Тиин 20-ёод жэлэй саана залуухан хүбүүнэй гараар бүтээгдэһэн Ильичын хүшөө тэрэ зандаа хадын оройдо мандажа байһаар.

ГАЗ ОЛДОБО

Читын геологическа управлениин геологууд Читын районой Шишкино тосхоной оршонһоо газ олоо. Тэдэнэр 621 метр гүнзэгыдэ газар малтажа, тэрэ нютагта газ бии гэжэ тодоруулһан байна. Газар дороһоо гараһан газые шалгаад үзэхэдэнь, тэрэнь метан гэжэ зүйлөөр баялиг байһан туладаа ехэ һайнаар дүрэн нособо.

Геологическа управлени энэ һонирхолтой зүйлые саашадаа бүри үргэнөөр шэнжэлхэ юм.

ЭДИР АСТРОНОМУУД

Советскэ хэмэл одонуудай дабшалтые Советскэ Союзай городууд, тосхонуудай хэдэн мянган хүнүүд—астрономидо дуратайшуул айхабтар ханамжатайгаар ажаглан хаража байгаа. Мүн СССР-эй Наукануудай Академиин астрономическа Соведэй үүсхэлээр Читын пединститудай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн станци хэмэл одонуудай ябасые хододоо ажаглан хаража байһан юм. Түрүүшын хэмэл одоной табигдахаһаа эхилээд хоёрдохи одоной дабшалтаяа дүүргэтэр Чита дээгүүр хэмэл одонууд 40 дахин гараа гэжэ тус станци тэмдэглэбэ.

Энэ хүдэлмэридэ Читын студентнэр, 10-дахи классай һурагшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Тиин тус станциин 20 эрхим эдир астрономууд «Геофизическэ жэлдэ хабаадагшад» гэһэн значогоор шагнагдаба. Тэдэнэй тоодо Олег Анохин, Галина Мирошниченко, Валентин Перменов болон бусад бии.

АНГАЙ ФЕРМЭНҮҮД

Областиин хойто зүгэй районуудай колхозууд һүүлэй жэлнүүдтэ халтар хара үнэгэдые олоор үсхэбэрилдэг болоо. Үнгэрэгшэ жэлдэ 11 колхоз үүлтэртэ 177 үнэгэ худалдан абаа. Тэдэнэй 6 колхоздонь үнэгэнэй фермэ шэнээр эмхидхэгдэһэн байна. Тунгокоченско, Тунгиро-Олек-Минскэ районуудай бүхы колхозууд үнэтэ ан үсхэбэрилдэг болоо.

Үнгэрэгшэ жэлэй эсэсээр Тунгокоченско районой колхозуудай ан үсхэбэрилэгшэд зоотехник нүхэр Солодовой хүтэлбэри доро манай Бурят-Монголой ангай совхоздо ерэжэ, дүй дүршэлтэйнь танилсаһан байна.

ҮНДЭР НАҺАТАЙ ЭХЭНЭР

Анхан Воронежско областьдо түрэһэн Ефросинья Гавриловна Сорокина мүнөө Сретенск тосхондо ажаһууна. Үндэр наһа наһалжа, 105-тай болоһон энэ хүгшэн аша хүбүүнэйдээ байдаг юм.

Ефросинья Гавриловна өөрынгөө наһанда яһала юумэ үзөө. Крепостной эхэнэр байжа, помещигтэ хүдэлмэрилһэн, баяд ноёдой зарса ябаһан байна. Тиин үдэртөө 12—14 час хүдэлһэнэйнгөө түлөө 10 мүнгэ түлөөһэ абадаг байгааб гэжэ хөөрэдэг.

Мүнөө Ефросинья Гавриловна сарюун, хүнгэн, бишыхан гушанарза хараалсаһаар.

«Забайкальский рабочий» газетэһээ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта — 34-05, писем трудящихся и переводов—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н 00740. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 147.